NUMMER 30 — DONDERDAG 29 JULI 1926 — 26STE JAARGANG

Het Koloniaal Weekblad

ORGAAN DER VEREENIGING „OOST EN WEST"

ADRES VOOR REDACTIE EN ABONNEMENTEN:
Vereeniging „Oost en West", Heulstraat 17, Den Haag
Telefoon 14519, Postgiro 14574

HOOFDVERTEGENWOORDIGER IN NED.-INDIË:
Mr. K. FAUSER, Tandjong Balei, Sumatra's Oostk.

Opgericht 21 Maart 1900
door Kolonel
G. E. V. L. VAN ZUYLEN

„Het Koloniaal belang is
een algemeen
Nederlandsch belang"

ADRES VOOR ADVERTENTIËN:
N.V. Drukkerij Ten Hagen, Nobelstraat 20, Den Haag
Telefoon 11987 en 11988, Postgiro 17280

BIJ CORRESPONDENTIE DEN NAAM VAN HET BLAD
TE VERMELDEN

DIT BLAD LIGT TER RAADPLEGING EN LEZING OP DE LEESTAFELS DER OOST- EN WEST-INDISCHE MAILBOOTEN EN DER VOORNAAMSTE SOCIETEITEN, HOTELS, CAFE'S EN LEESINRICHTINGEN, ZOOWEL HIER TE LANDE ALS IN OOST- EN WEST-INDIË

Ramp-Sumatra.

Ingekomen gelden van 20 t/m 27 Juli.

...ge verantwoording	*f*	899.34
...van P., Den Haag	„	25.—
...vr. Wed. C. M.-Gr., Den Haag	„	5.—
...vr. S. G. Gr.-S., Den Haag	„	50.—
...r. H. J. R. v. D., Den Haag	„	50.—
...Fl., te Oegstgeest	„	2.50
...nkvr. M. J. H. R., Den Haag	„	100.—
...nkvr. H. F. A. R., Den Haag	„	100.—
Totaal	*f*	1231.84

Centraal Haagsch Comité voor de Padang-Ramp.

Eenige vereenigingen te 's-Gravenhage, die in betrekking tot Indië staan, hebben zich tot een Centraal Haagsch Comité voor de Padangramp gevormd, onder leiding van de hoofdbesturen van de Vereeniging „Oost en West" en van het Nederlandsch Indonesisch Verbond, teneinde door een gemeenschappelijke actie gelden bijeen te brengen ter leniging van den nood op Sumatra. De gelden zullen worden afgedragen aan het bestuur van het Oranjekruis.

In het eere-ccomité hebben zitting genomen: mr. dr. A. N. Patijn, burgemeester van 's-Gravenhage, generaal W. S. A. A. M. van Rijswijk de Jong, gouverneur der residentie, mevr. de douarière jkvr. O. B. van Beresteyn Tromp, H. N. A. Swart, luit.-generaal b. d., L. C. Westenenk, oud-gouverneur van Sumatra's Oostkust en oud-lid van den Raad van Indië en R. Zuijderhoff, lid van de Algemeene Rekenkamer.

Er is besloten, dat eene collecte gehouden zal worden, uitgaande van de Collecte-Commissie van het Roode Kruis. Voorts zal een groote kunstavond worden gegeven in het hotel De Twee Steden, waarvan de directie belangeloos de zalen ter beschikking heeft gesteld, terwijl nog een tweede liefdadigheidsavond in een nader op te geven gelegenheid in voorbereiding is. Voor hen, die niet aan de collecte of aan deze avonden kunnen deelnemen, wordt herinnerd, dat postwissels en girozendingen met vermelding, dat de stortingen bedoeld zijn voor de Padangramp, kunnen gezonden worden aan den algemeenen penningmeester van het comité, den heer F. Weijerman, Groothertoginnelaan 152, gironummer 9269, of aan de vereeniging „Oost en West", gironummer 14574.

In aansluiting bij het bovenstaande kunnen wij mededeelen, dat een bespreking plaats gevonden heeft tusschen het Hoofdbestuur van „Oost en West", en de Collecte-Commissie van het „Roode Kruis", afd. 's-Gravenhage, waarbij, onder nadere goedkeuring van het Indonesisch Verbond, overeengekomen werd, dat die Commissie de collecte ten behoeve van de Padangramp op zich nemen zal.

Dames en heeren boven 16 jaar worden verzocht zich beschikbaar te stellen om te collecteeren en en zich, onder opgave van leeftijd, schriftelijk te wenden tot de Collecte-Commissie Padang Ramp van het „Roode Kruis", Pagehuis, Lange Voorhout 6.

De collecte zal plaats hebben op *Zaterdag, den 14en Augustus e.k.*

De Landbouwatlas van Java.

Landbouwatlas van Java en Madoera. Meded. van het Centraal Kantoor voor de Statistiek no. 33. Dl. I. Kaartenatlas; Dl. II Tekst en tabellen. — Weltevreden 1926. Prijs *f* 10.—.

Dit is een zeer welkome uigave voor allen, die belang stellen in het wel en wee van de bewoners van Java. Van Java alleen? Ja. Want voor de Buitengewesten bestaat niet het omvangrijke statistische materiaal, waaruit men dergelijke kaarten zou kunnen opbouwen. En, al bezat men dit materiaal wèl, dan nog zou zulk een atlas niet zijn samen te stellen wegens de ingewikkeldheid der verhoudingen van vorm, grootte, volksontwikkeling en bevolkingsdichtheid der duizendtallen eilanden.

Een uitgave dus van het Centraal Kantoor voor de Statistiek, dat in 1924 in de plaats trad van het Statistisch Kantoor, en dat onder leiding van den bekwamen heer Van Gelderen met recht werd de „barometer voor den welvaartstoestand" van Java.

De tekst van dit werk is samengesteld en de tabellen zijn ontworpen door den landbouwconsulent *C. W. Bagchus*, behalve het hoofdstuk „Verbruik van rijst en tweede gewassen", waarvan de heer *A. M. P. A. Scheltema*, hoofd der afd. Landbouwstatistiek van het C. K. v. d. St., de schrijver is.

Eerst iets over de uitwendigheden van dit werk.

De atlas bevat 26 kaarten van Java en Madoera, alle op de schaal van 1 : 1.500.000, zoodat de kaarten vallen over dubbele bladzijden van 73 bij 24 c.M. De kaarteering der gegevens gaat volgens de indeeling van Java en M. naar de 443 districten (ongeveer! de Vorstenlanden brengen de regelmaat wat in de war), die er waren tijdens de volkstelling van November 1920; verder voor elk district, of soms voor een kleine groep districten, op uniforme wijze in 6 tinten van blauw, door smalle en breede, horizontale, verticale en schuine arceeringen verkregen. Zéér overzichtelijk. In een oogopslag ziet men, waar het op aankomt. Slechts op een vijftal kaarten moesten andere kleuren te hulp worden geroepen, n.l. op die, welke de voeding der bevolking verduidelijken in 1896 (naar Vorderman's kaart) en in 1924, in den „vetten" tijd na den oogst (panèn) en in den „schralen" tijd (patjeklik), en op de kaarten, die de beplante uitgestrektheden der zeven voornaamste gewassen van den Europeèschen landbouw en de oppervlakte van Gouvts.-bosschen en der ondernemingen voorstellen.

Deel II is een kloek boekwerk; 201 blz. lichten in 28 hoofdstukken de kaarten toe en geven nog heel wat méér ook; dan volgen 24 blz. Engelsche tekst, een „Summary" van het voorgaande, en ten slotte nog 225 blz. met 9 tabellen.

Een ontzagwekkende hoeveelheid arbeid ligt verscholen in dit „product, dat als het ware langzamerhand is ontstaan", zooals het Voorwoord uitlegt.

En nu de inhoud. Men kan in kaarten en tekst 5 categorieën onderscheiden: de bevolkingsdicht-

H.H. SECRETARISSEN der afdeelingen worden er nogmaals beleefdelijk aan herinnerd dat in de verschillende rubrieken van het K.W. steeds namen voorkomen van personen die in aanmerking komen om voor het lidmaatschap der Vereeniging te worden aangezocht.

De bedevaart naar Mekka in de toekomst.

De schim van Mohammad: „Per auto naar Mekka! . . . Wat zullen ze straks nog gaan doen?? O, Allah! . . . waar blijft de VERDIENSTE van den Haddj!".

Teekening voor het Kol. Weekblad.

(Volgens bericht van den Ned. Consul te Djeddah zal transportonderneming aldaar een autobusdienst Djeddah-M gaan openen).

heid (kaart 1); de bouwgronden van de bevolking, de ondernemingsgronden en de Gouvernementsbosschen (kaart 2—5); de geoogste oppervlakte van de Inl. landbouwgewassen en de omvang van den aanplant der belangrijkste ondernemingsgewassen (kaart 6—9 en 13—22); de aard der voeding van de bevolking (kaart 10—12) en de toestand van den stapel van groot hoornvee (kaart 23—26).

Het cijfermateriaal loopt meestal slechts tot 1922 en dit kon niet anders, zooals duidelijk blijkt uit de wijze, waarop de gegevens omtrent den Inlandschen landbouw zijn verkregen. In den tekst vindt men echter, waar het cijfer van 1922 een te onjuist beeld zou geven (denk bijv. aan de cijfers voor rubber), ook wel dat van 1924 vermeld. Voor de kaarteering zou de verwerking der cijfers voor 1924 echter geen merkbaar verschil met die van 1922 hebben geleverd, daar immers slechts met een zestal trappen of categorieën kon worden gewerkt en een verder gaande détailleering voor de kaarten stellig af te raden zou zijn.

De onlangs verschenen Productiekaart der groote Cultures van Java door Dr. S. van Valkenburg, 1 : 750.000 (ook als Bijlage van het Tijds. voor Economische Geographie van Sept. 1925 verspreid), geeft productiecijfers van 1923 volgens een geheel andere methode. De cultures worden hier aangeduid door stippen, die elk een zekere in de agenda aangeduide productie-eenheid vertegenwoordigen en op de geografische plaats van dat product zijn neergezet. Elke der (6 voornaamste) cultures heeft zijn kleur; die kleuren vinden wij terug in de sectoren der groote cirkels bij de havens van uitvoer der producten. Hier worden dus ook de *uitvoeren* naar geldswaarde, positief en in verhouding tot de totale uitvoerwaarden, in beeld gebracht, doch niet in totalen, maar voor elke uitvoerhaven afzonderlijk. Beide methoden hebben hun voor- en nadeelen. Het doel der kaarten is verschillend en het is begrijpelijk, dat dus ook de systemen verschillen.

In elk geval, de in den Landbouwatlas gevolgde manier van voorstelling lijkt ons duidelijk en bijzonder rijk aan inhoud. De kaart der bosschen en ondernemingen geeft bijv. kwadraten *voor elke* *deeling* als geheel; elke m.M². stelt 400 bouw en in elk kwadraat stelt arceering voor welk deelte werkelijk beplant is, of, bij de bosschen, djatibosch is.

Verrassende dingen leert deze atlas kennen; veronderde voorstellingen omtrent den Inlandschen landbouw vaagt hij weg. Juister termen wo voor verschillende begrippen ingevoerd. Zoo wij bijv. dat de „bezetting" der sawahs door sa padi van 0 tot 194.5 % bedroeg van 1916— d.w.z. dat de beplanting met rijst in één jaar percentage beliep van de sawah-oppervlakte. kan dat? Doordat de sawahs soms twee keer in jaar met rijst worden beplant, m.a.w. dat na regentijdoogst nog een oogst van „padi-gad wordt gewonnen. Voor geheel Java en Madoera de „bezetting" der sawahs met sawahpadi 96.2 het maximumcijfer van 194.5 % geeft het dis Pedjagoan in het Z. van oud-Bagelèn (res. Ke De productie van sawahpadi per *geslaagde* b bedroeg in die jaren voor geheel Java 24.94 p *droge padi* (men lette zoowel op het substantie op het adjectief!) en liep uiteen van 8.90 p (district Barat-laoet in Soemenep, Madoera) 42.78 pikoel (district Poeger, afd. Djember, B ki, merkwaardigerwijze óók in een Madoeree streek)! De padiproductie per hoofd der bevol in 1919/20 was voor geheel Java en Madoera 2.89 pikoel; het hoogst in het district Tjika (N.O.-hoek der res. Batavia) met 11.11 pikoel. 1920 bestond 52.1 % van Java's geografische o vlakte uit bevolkingsbouwgronden. (In Neder 66 %, in Japan 21 %). En van deze bouwgro was weer 45.55 % sawah. Het district met he ringste percentage bouwgrond is Tjibalioeng Z.W.-hoek van Bantam) met 3.27 % en daarv dan nog maar 9.76 % sawah en 90.24 % grond. Dit district is ook het dunst bevolkt, 1 len per K.M.², terwijl er 65 districten zijn, wa cijfer boven de 600 en 159 waar het boven 400

komt, en dit voor J. en M. als geheel 266 beloopt. In ditzelfde district Tjibalioeng beschikt elk hoofd der bevolking over slechts 0.02 bouw sawah en 0.23 bouw drogen grond. Voor Java en Madoera als geheel is per ziel aanwezig 0.13 bouw sawah en 0.15 bouw droge grond. Het sterkst is de grondruimte in de districten Poelé (afd. Toeloengagoeng, res. Kediri (met 0.12 bouw sawah en 0.89 bouw drogen grond per ziel, en Losarang (afd. Indramajoe, res. Cheribon), met 0.48 bouw sawah en 0.08 bouw drogen grond per hoofd. Natuurlijk oefenen de groote steden veel invloed uit op het *grondbezit*cijfer en de *voedselproductie* per hoofd, maar slechts weinig op de *bevolkingsdichtheid* per district. Slechts 2 % der bevolking woont in de steden boven 100.000 zielen, slechts 3.7 % in de 14 grootste steden. Het platteland veroorzaakt voornamelijk de groote bevolkingsdichtheid.

Deze willekeurige grepen lijken voldoende om eenig idee te geven van den inhoud. Alle demografische verschijnselen worden in oorzaken en gevolgen en in onderling verband nagegaan voorzoover dit nu reeds mogelijk is. Atlas en tekst vormen een monument van maatschappij-beschrijving.

LEKKERKERKER.

Surinaamsche Brieven.

II. [1])

In mijn vorigen brief sprak ik van koloniseeren en schreef dat Nederland niet koloniseert. De naar de kolonie Suriname komende Nederlanders maken zich in de kolonie geen tehuis. Hun vertrek ligt in afzienbaren tijd vóór hen. Hoe anders is dat in de Engelsche koloniën. Ook in de tropische koloniën. De Engelschen gaan meermalen met verlof naar Engeland en zelfs na betrekkelijk korten tijd; en de Engelsche echtgenoote van den Engelschen kolonist stelt er prijs op dat haar kinderen in Engeland worden geboren.

Een wijze regeering geeft meer verlof en houdt hun Europeesche ambtenaren dusdoende frisch en opgewekt. Een Engelschman maakt zich in zijn koloniën thuis. Hij sticht clubs, houdt wedrennen en sportfeesten, verteert geld en draait niet elke cent om. Denkt minder aan potten. Het aantal Hollandsche ambtenaren (zij het uitgezondenen of Nederlanders, die ter plaatse in ambtelijken dienst zijn getreden), dat 20 jaren en meer in de kolonie blijft, om na een welbesteed leven, na hard werken in de afmattende, doch niet ongezonde tropen, terugkeert om een welverdiend pensioen te genieten, is nog maar gering. Deze generatie sterft uit. De nieuwkomene brengt meestal bij detacheering een aantal jaren mede in een Nederlandsch ambt doorgebracht, welke tijd in Suriname voor de helft medetelt en begint bij voorbaat uit te rekenen, hoeveel jaren nog resten van de 20, welke hem recht op pensioen geven. Pensioen en verlof zijn de onderwerpen van gesprek. Voorbeelden zooals Prof. Sir Harrison, onlangs overleden, die 40 jaren en James Rodway, de historicus, die 60 jaren in Demarara doorbracht vindt men onder de intellectueelen in Suriname niet.

.

Een verschijnsel, waaraan misschien te weinig aandacht wordt geschonken, is de trek der intellectueele Surinamers, Joden en kleurlingen. Ambtenaren en particulieren uit den kring der ingeborenen, die hun pensioen verdiend of hun schaapjes op het droge hebben, keeren gaarne Suriname, hun geboortegrond, den rug toe en verteren het pensioen of de rente van vergaard kapitaal liever in Nederland. Hun patriotisme gaat niet ver. Een enkele van genoemde categorieën blijft maar in zijn eigen land en helpt mede het geld in circulatie te brengen, dat de koloniale kas hem tot zijn dood en daarna zijn weduwe tot haar dood uitkeert. En zij, die hun pensioen in Nederland verteren, gaan gewoonlijk over in zoete rust en werken — op enkele loffelijke uitzonderingen na — niet mede aan de bekendmaking van hun geboorteland en de oplossing van moeilijke problemen. M.i. moest de regeering de pensioenen van niet geboren Nederlanders, die dit pensioen in Nederland of elders dan Suriname verteren, onderwerpen aan een belasting en deze heffing aan Suriname doen ten goede komen. Zij toch benadeelen hun eigen land. Evenals Italië een belasting heft op opschriften in een andere taal dan de Italiaansche.

.

Tal van Surinamers, die hun pensioen hebben genomen, hetzij wegens langdurigen dienst of afgekeurd zijn voor de tropen (n.b. waar ze geboren zijn!) hebben in Nederland betrekkingen gekregen, zoowel bij particulieren, als bij het Rijk of de Gemeente. Hun aantal moet in den loop der jaren niet onaanzienlijk zijn. Is dat goed? Er heerscht zooveel werkeloosheid in Nederland en in plaats van de eigen landgenooten de voorkeur te geven, verkiest men degenen, die thuis hooren in Suriname en dáár noodig zijn. Gewoonlijk zijn het de besten, die uittrekken. Zij werken mede aan de ontvolking van het intellect in Suriname. Ook bekwame, energieke werklieden en ambachtslieden trekken bij groote aantallen weg van Suriname, voornamelijk naar Curaçao, verschillende ook naar de Vereenigde Staten, waar ze allen een goed bestaan vinden, dat hun eigen land hun niet kan schenken. Dat die aderlating de kolonie geen goed doet, ligt voor de hand.

.

Met de intrede der bioscopen — in Suriname zegt men kino's — is de demoralisatie der bevolking toegenomen. Is het al even treurig gesteld in beschaafd Europa(!), hoeveel te meer moeten de sensatiefilmen hun verderfelijken invloed uitoefenen in een land, voornamelijk uit kleurlingen bestaande van verschillende rassen: Negers, Britsch-Indiërs en Javanen, die nu eens goed zien al het verkeerde in de Amerikaansche en Europeesche samenleving. Wel is waar bestaat er een keuringscommissie in Suriname, maar afkeuring van een film schijnt iets te zijn dat men niet aandurft en de wellust en hartstocht worden steeds meer opgewekt. Diefstal en vagebondage nemen toe; bedelarij, voorheen een ongekend verschijnsel, schijnt al meer beoefenaars te vinden.

Behalve het Gouvernement zijn er maar weinig groote werkgevers, als de Sur. Bauxiet Maatschappij, de firma Kersten en Co., de Nederlandsche en Curaçaosche Handelmaatschappijen en de gasfabriek. Misschien nog een enkele. En die doen alle aan bezuiniging mee. Naar den landbouw trekt men ongaarne. De trek naar de stad, waarin een derde der bevolking woont, is te groot geworden. Ook hier moet de leuze klinken: „terug naar het land". Van geregeld werk houdt de kleurling niet. Liever is hij in avontuurlijk boschbedrijf werkzaam. En daar kan hij hard werken en is niet lui. Als hij maar niet gebonden is. Er heeft lange jaren ook een onmogelijke zucht geheerscht om ambtenaar of onderwijzer te worden. Natuurlijk zijn die groepen overvoerd. De lessenaar en de inkpot met een karig bestaan schijnen een aureool te hebben gehad en te zijn verkozen boven de vreugde en voldoening van eigen arbeid op het land. Nu wordt het onderwijs ingekrompen, het onderwijzerscorps ingedund en is men hard bezig aan een flinke afvloeiing van de tallooze ambtenaren, opdat dit corps tot meer bescheiden proporties wordt teruggebracht. Zal het kind van het waterhoofd worden verlost?

Niet ten onrechte schreef de heer H. G. Brandon,

[1]) De eerste brief verscheen in het K. W. van 15 Juli. Door een vergissing bij de correctie wordt daarin gezegd (bl. 3, middelste kolom, onderste regel): 1 op 6000 Nederlanders, wat moet zijn: 1 op de 17.500

een Surinaamsche kleurling en Oost-Indisch ambtenaar, die — loffelijke uitzondering — zijn kapitaal en talent aan zijn geboortegrond wijdt, het volgende:

„En de Surinaamsche gemeenschap? Wel, de betreurenswaardige gevolgen van het diep gezonken „sociaal economisch verval, waarin zij verkeert, zijn „thans reeds onverholen zichtbaar naar alle kanten. Men is volkomen moedeloos, men heeft alle „zelfvertrouwen verloren en daarmede ook een „goed deel van het zelfrespect. Een typisch verschijnsel van dezen toestand van moreele inzinking is de speel- en speculatiezucht. De bevolking „speelt piauw (een chineesche loterij), de gemeenschap roept het kapitaal aan om hier toch een „kansje te komen wagen, zonder goede redenen „hopende op blind geluk."

De tweede Indische filmreis van Willy Mullens.

De tekst van het Aneta-telegr. omtrent het den heer Mullens op Sumatra overkomen auto-ongeval (zie K.W. dd. 22 dezer) schijnt gelukkig eenigszins overdreven, daar de betrokkene eenige dagen later, volgens het Haagsche Aneta-kantoor, aan zijne familie heeft geseind: „Ongeluk goed afgeloopen, ben gezond en werk." Er is dus alle hoop, dat deze erkende autoriteit op filmgebied zijn nuttig programma volledig zal kunnen afwerken.

Zooals men weet, geschiedde de eerste reis van Willy Mullens (Albert Frères) naar Indië in opdracht van de Bataafsche Petroleum Maatschappij met het doel, haar bedrijf in een filmbeeld vast te leggen, daarmede de waarde van het filmapparaat erkennende en het voorbeeld gevende om door middel van het filmbeeld Indië beter in Nederland bekend te maken.

Alvorens voor den tweeden keer naar Indië te vertrekken — thans geschiedt de reis op initiatief van Prof. M. W. F. Treub, den voorzitter van den Ondernemersraad — heeft de heer Mullens voor zijn tocht een bijzondere reclame gemaakt, door voor den Hilversumschen draadloozen omroep een causerie te houden over zijn ontmoetingen en indrukken op zijn eersten tocht opgedaan en over zijn plannen voor en zijn verwachtingen van zijn tweede excursie.

Met begrijpelijk enthousiasme sprak hij van de belangstelling, die deze reis ook bij de Nederlandsche Regeering heeft ondervonden; maar ook van andere autoriteiten, de grootste maatschappijen w.o. de Nederlandsche Handel-Maatschappij, mocht hij den meest mogelijken steun ondervinden.

Baron Baud's Landen gaven hem gelegenheid de suiker-, thee-, rijst- en oliepalmbedrijven in alle finesses op te nemen. De Senembah-, de Deli-Batavia Mijen en het Tabaksbureau stelden hun ondernemingen voor hem open, terwijl reeds van de Vereeniging van de Rubber en andere culturen, van de Dordtsche Petroleum, de Zuid-Preanger en de Indische Rubber Maatschappijen opdrachten werden ontvangen.

Evenmin mag onvermeld blijven, dat de heer M. van de firma Van Nelle een zeer aparte opdracht ontving, terwijl ook door de film het bewijs geleverd zal worden, dat de grootste Nederlandsche industrieele firma's zooals Stork, Du Croo en Brauns, Heemaf e.a. met haar fabrikaat in Ned.-Indië vertegenwoordigd zijn.

Vervolgens staan op zijn reisprogram een bezoek aan verschillende bedrijven, zoo op Java als op de Buitengewesten, het maken van een „arbeidersfilm" om langs dien weg den Europeaan te laten zien, hoe in Indië Javanen en Chineezen geïmmigreerd worden voor de ondernemingen op Sumatra en elders. Voorts hoopt hij op zijn talrijke reizen zooveel Indische natuurpracht mede terug te brengen, als hem mogelijk wezen zal op zijn reizen door Archipel te verzamelen.

Hij hoopt vurig, dat het hem zal mogen geluk als achtergrond voor de verschillende bedrijven Indische sfeer levend te vangen ten einde daar een serie filmbeelden te kunnen samenstellen daarmede instellingen als het Koninklijk Kolon Instituut, de Vereeniging van Nederlandsche meenten, de Schoolbioscopen en tal van onderw instituten van dienst te kunnen zijn.

West-Indische Bezoldigingen.

Open Brief van J. F. E. Einaar,

aan den Heer C. K. Kesler, naar aanleiding van zijn art in het Kol. Weekbl. van 24 Juni j.l.

Geachte Heer Kesler,

Uw artikel van 24 Juni j.l. trok zeer mijn dacht. Als West-Indiër moet ik opkomen te eenige door U gemaakte op- en aanmerkingen betrekking met de gelijkstelling van de uitge denen en de in de tropen thuisbehoorenden.

Volgens U heeft een tropenling geen verlof dig naar 't moederland. U, leeraar in de Geschie nis, durft Nederland een vreemd land noemen de in de koloniën geborenen. Begrijpt U ook dat het toestaan aan intellectueelen uit de ko niën, om hun verloftijd in het moederland door brengen, bevorderlijk werkt voor 't Nederland gezag in de koloniën? Men leert hierdoor ook Nederlanders kennen, die niet naar de kolon gaan, waardoor men direkt onderscheiden welk slag vooral vroeger naar Suriname en Cura gingen en soms nog gaan.

Wanneer iemand uit de koloniën zijn kind na Holland stuurt voor de opvoeding, zou 't in de eeuw beschouwd worden als luxe. In de 20e e juichen koloniale mogendheden zulks toe, daar niet anders doen kan dan den band tusschen derland en koloniën versterken.

Salarieering.

Die thuis is, kan zonder twijfel met minder komen. Hoe zou 't smaken, wanneer men U Nederland, b.v. als correspondent, minder salari dan een Duitscher, die de Duitsche corresponde voert op een kantoor. Zou U dat aangenaam Een Duitscher uit Berlijn heeft toch zeker *meer* hoeften dan een Hollander uit Haarlem of zelfs Rotterdam.

Ik wilde U nog even er op wijzen, dat 't moppe en kankeren in den begrootingstijd, wanneer aan de salarissen wil tornen, niet specifiek W Indisch is, doch ook Nederlandsch. U heeft da Nederland niet meegemaakt, dus kunt U er niet over spreken. (Denk aan wijziging van art.

Wanneer U zoudt moeten optreden als W Indisch adviseur, zouden uwe adviezen, daar verouderd zijn, niet anders doen dan de bevolk anti-Nederlandsch maken en het werken in de pen voor de Nederlandsche ambtenaren onaan naam maken.

Ik zal er voorloopig niet verder op in gaan, d wilde U, als een der Surinamers, die zich in Ne land thuis voelen, op 't een en ander wijzen en bereid dat verder te doen, als U 't noodig acht.

Rotterdam, Juli 1926.

1) We kunnen den heer Einaar of anderen die vraagstuk der „West-Ind. Bezoldigingen" nog zouden willen uitwerken, niet beloven dat het Weekbl." zich daarvoor beschikbaar stelt. — Red

Van Week tot Week.

Dinsdag 20 tot Maandag 26 Juli.

de Nieuw-Guinea-expeditie. Batavia, 20 Juli (Aneta).[1]) Omtrent de Hollandsch-Amerikaansche expeditie naar Nieuw-Guinea, wordt uit het Pioniersbivak gemeld, dat de vlieger Hoyte binnenkort naar Amerika zal terugkeeren. Het vliegtoestel zal worden gedemonteerd.

Het Haagsche Aneta-kantoor brengt hierbij in herinnering de artikelen in verschillende Indische couranten, waarbij uiting werd gegeven aan twijfel aan de bedoelingen der Amerikaansche leiders der expeditie. Het vermoeden werd hierbij uitgesproken, dat de expeditie van Amerikaansche zijde niet wetenschappelijk bedoeld was, doch uitsluitend was begonnen voor het maken van filmopnamen.[2]) Wat het vliegtuig betreft, dit was door de Amerikanen berekend voor een nuttigen last van 1000 K.G., doch bleek op het exploratie-terrein slechts 240 K.G. te kunnen vervoeren.

Een tweede telegram van Aneta, dd. Batavia 23 Juli luidt: Omtrent de Nieuw-Guinea-expeditie wordt uit het Pioniersvak geseind, dat zeventig Papoea's met gevelde pijl en boog dansende en schreeuwende het bivak omsingelden. Een sergeant zegde den Papoea's zesmaal aan zich te verwijderen en vuurde schoten in de lucht af, doch dit was vruchteloos. Een beschieting met pijlen volgde, waarop de sergeant vuur gaf en één Papoea doodde en één ernstig verwondde. Onzerzijds zijn er geen verliezen. De Papoea's zijn gevlucht.

Soeban Ajam-zaak. Padang, 20 Juli (Aneta). De eisch tegen den administrateur van Soeban Ajam, Van der Stok, beschuldigd van mishandeling van contractanten, is één jaar gevangenisstraf met aftrek van den tijd in preventieve hechtenis doorgebracht.

De heer v. d. S. is, in afwachting van zijn vonnis, op vrije voeten gesteld.

Het Tweede Kamerlid Kleerekoper heeft den Minister van Koloniën de volgende vragen gesteld:

1. Heeft de minister van koloniën kennis genomen van hetgeen gebleken is bij de behandeling voor den Raad van Justitie, te Padang, van een strafzaak tegen den administrateur van Soeban Ajam?

3. Hebben de ontstellende bijzonderheden, bij die behandeling aan het licht getreden, niet den minister tot het inzicht gebracht, dat het dringend noodig is om in Indië de algemeene overtuiging te bevestigen, dat lijfsgeweld als tuchtmiddel nimmer kan worden gedoogd?

3. Acht dan thans de minister niet noodzakelijk, dat voortaan het openbaar gezag in Indië zich er van onthoude, in dezen het voorbeeld te geven, door gestraften te tuchtigen?

4. Zoo ja, wil dan de minister met voortvarendheid de noodige stappen doen, om uit Indië de lijfstraf van Overheidswege te doen verdwijnen?

(Onnoodig te zeggen, dat de hr. Kleerekoper hier doelt op de zgn. rotanstraf, welke in sommige Ind. gevangenissen nog steeds wordt toegepast).

Verzet in Atjeh. Batavia, 20 Juli (Aneta). Verschillende Atjehsche benden zijn uit Singkel uitgeweken naar de omstreken van Dairi in de Bataklanden.

Kota Radja, 22 Juli (Aneta). Een patrouille onder kapitein Gosensen heeft in Boven Troemon twee verzetslieden neergelegd.

Voor de Olympiade. Batavia, 22 Juli. (Aneta). De Javasche Bank heeft naar Nederland overgemaakt een bedrag van ƒ 201.100, zijnde de opbrengst van de loterij ten behoeve van de Olympiade 1928, in Indië gehouden.

Hierdoor heeft Indië totaal ƒ 250.000.— bijeengebracht, terwijl indertijd slechts ƒ 150.000.— was gegarandeerd.

Taalleeraren aan de Leidsche Universiteit. Naar het *Leidsch Dagblad* verneemt, zal de heer Prawiro Atmodjo, leeraar aan de Hollandsch-Indische School te Solo, worden benoemd tot hulpleeraar in het Javaansch aan de Rijksuniversiteit te Leiden. — Volgens de *Maasbode* is aan genoemde Universiteit tot hulpleeraar in het Maleisch benoemd de heer Hadji Ismail, die zijn opleiding genoot aan de kweekschool te Fort de Kock (West-Sumatra).

Resident L. J. J. Caron. Buitenzorg, 21 Juli (Aneta). De resident ter beschikking van den Gouverneur van Atjeh en Onderhoorigheden, L. J. J. Caron, is met ingang van 20 September benoemd tot resident van Bali.

Het Haagsche Aneta-kantoor teekent hierbij aan, dat de heer Caron, die reeds met verlof was gerepatrieerd, in het laatst van 1925 door den Gouverneur Generaal mr. D. Fock, na voorafgaand overleg met den toenmaligen Minister van Koloniën, Ch. J. I. M. Welter, naar Atjeh werd teruggeroepen en benoemd in een nieuwe functie van resident ter beschikking van den Gouverneur van Atjeh en Onderhoorigheden, om den nieuwen Gouverneur met zijn kennis en ervaring ter zijde te staan, in verband met de bekende gebeurtenissen op Atjeh.

H. Z. Zegers de Beijl †. Te Nijmegen is op 77-jarigen leeftijd overleden de heer H. Z. Zegers de Beijl, oud-hoofd van een inrichting van onderwijs in Indië, oud-redacteur voor Indische zaken van de *Avondpost*, enz.

De *ramp in de Padangsche Bovenlanden.* De tweede verantwoording van gelden, welke bij den Kon. Nat. Bond het Oranjekruis voor de Padang-ramp zijn ingekomen, meldt dat tot en met 18 Juli ontvangen is bij de Hollandsche Bank voor Zuid-Amerika ƒ 11.712.50 en bij den secretaris van het Oranjekruis ƒ 27.032.49. Te zamen met de gelden, welke reeds verantwoord werden, ƒ 60.900.72.

Blijkens dagbladberichten zullen ook te Amsterdam en 's-Gravenhage inzamelingen worden gehouden voor de slachtoffers der ramp (zie ook het bericht op blz. 1 hiervóór).

Gouverneur Van Kempen gewond. Medan, 26 Juli (Aneta). De auto van den Gouverneur van Sumatra's Oostkust, den heer C. J. van Kempen, is aangereden door een vrachtauto. De gouverneur werd aan het hoofd gewond; mevrouw van Kempen kneusde een knie. De auto is ernstig beschadigd.

De *onderzeeboot K XIII.* Blijkens een bij het departement van Marine ontvangen telegram is Hr. Ms. onderzeeboot K XIII, onder bevel van den luit. ter zee 1e kl. L. G. L. van der Kun, op haar uitreis naar Ned.-Indië via het Panamakanaal, 20 dezer van Curaçao vertrokken.

Mutaties bij het Binnenl. Best. Aneta seint dd. Buitenzorg 22—23 Juli. De heer J. W. Meijer Ranneft, assistent-resident ter beschikking, die onlangs van verlof is teruggekeerd, is met ingang van 5 Augustus benoemd tot assistent-resident in de afdeeling Pati (Residentie Semarang).

Benoemd zijn:

tot assistent-resident van de afdeeling Singkawang (Westerafdeeling van Borneo) J. L. M. Swaab, assistent-resident, onlangs van verlof teruggekeerd;

tot idem in de afdeeling Loewoe (gouvernement Celebes en Onderhoorigheden) de controleur ter beschikking van den resident van Benkoelen, L. J. Husselman;

tot idem bij den bestuursdienst in het gouvernement der Molukken de gewestelijke secretaris van Riouw en Onderhoorigheden, Ph. J. van der Meulen, thans met den rang en titel van assistent-resident ter beschikking gesteld van den resident van Riouw;

met den rang en titel van assistent-resident ter beschikking gesteld van den gouverneur van het gouvernement Oostkust van Sumatra de gewestelijke secretaris van het gouvernement Oostkust van Sumatra, J. J. Bosch;

als voren van den resident van Bali en Lombok de controleur 1e klasse der onderafdeeling Manggarai (afd. Flores), O. Horst.

A. S. C. Schepper †. Te Rio de Janeiro is op den leeftijd van 78 jaar overleden de heer A. C. S. Schepper, gepens. assistent-resident.

F. C. Thomson †. Te 's-Gravenhage is op den leeftijd van 77 jaar overleden de heer F. C. Thomson, oud-majoor der Inf. O.-I. leger.

Kolonel J. W. Ebbink. Bandoeng, 26 Juli (Aneta). Kolonel J. W. Ebbink is, met ingang van 2 December a.s., eervol ontslag verleend onder dankbetuiging.

[1]) De hiervolgende Aneta-telegrammen zijn ontleend aan de „Nwe Crt.".

[2]) Zie in dit verband ook het berichtje „Foto's van de Nieuw-Guynea-film" op bl. 10 hierachter.

Kunst, Kunstnijverheid en Huisvlijt.

Voor de Padangsche Bovenlanden.

In de toonkamers en voor het uitstalraam van „Boeatan", Heulstraat 19, den Haag, liggen thans allerlei kunstnijverheid-produkten, afkomstig uit de onlangs zoo rampzalig geteisterde streken van Sumatra, de zoowel aan natuurschoon als aan fraaien handenarbeid der fiere bevolking zoo rijke „Padangsche Bovenlanden." Het prachtige weefwerk, voornamelijk bestemd voor adat-kleedij en praalbedden, dat bij feestelijke gelegenheden dienst doet, munt uit door smaakvolle motieven en kleuren, veelal met goud- en zilverdraad versierd, maar ook het kopergietwerk is van aanbelang en niet minder de velerlei soorten van vlechtarbeid in den vorm van matten, tasschen en doozen. Zelfs ziet men er een paar dier aardige vogelkooitjes, welke daar aan de huizen hangen en waarmee de gelukkige bezitters soms zoo trotsch langs den weg loopen.

„Boeatan" heeft dezer dagen juist dit alles ten toon gesteld om den voorbijgangers en den bezoekers der localen er nog eens aan te herinneren toch vooral hun harten en beurzen wijd open te zetten voor de nijvere, kunstzinnige inboorlingen daar ginds, die thans zoo droef lijden onder de natuurrampen, welke hen getroffen hebben. Zij hebben ons aller medelijden en hulp brood-noodig. Ook door de produkten van hun mooie huisvlijt in Boeatan te koopen, kan men hen daadwerkelijk helpen, want voor het daaraan besteede geld worden hun dadelijk weer nieuwe stukken besteld en wat zij met kunsthandarbeid bij verdienen, geeft hun troost en moed in de toekomst.

Amerika en de Indische Kunstnijverheid.

Onder den veelzeggenden titel *„Doing Java"* schreef onlangs de Indische correspondent van *„De Telegraaf"* o.m.:

„We zijn er hier in de laatste jaren al wat aan gewoon geraakt, dat we nu en dan vereerd worden met het bezoek van zoo'n reusachtig touristenschip, dat gedurende een paar dagen honderden *globetrotters* in Priok loslaat „to do Java!" In de eerste maanden van dit jaar hebben we reeds twee van die drijvende caravanserails mogen bewonderen en kunnen er in de eerstvolgende maanden nog wel een vijftal verwachten, zoodat het aantal buitenlandsche — in hoofdzaak Amerikaansche — bezoekers in den loop van 't jaar wel tot ettelijke duizenden zal stijgen.

Ze zijn ons natuurlijk van harte welkom, die hurry-up-touristen, want ze brengen zoo met hun honderden tegelijk heel wat geld in het laadje. Maar onwillekeurig vraagt men zich toch wel af, wat die menschen zèlf voor genoegen hebben van een dergelijke reis — behalve dan de trotsche voldoening, dat ze later in den kring hunner minder fortuinlijke stadgenooten kunnen opsnijden over hun wereldreis, waarvan de blijvende herinnering in hoofdzaak wel het verblijf aan boord zal betreffen.

•.•

„Want van eigenlijk Indië — en voor de andere, in vogelvlucht bezochte landen zal wel ongeveer hetzelfde gelden — zien deze ééndagsvliegen vrijwel niets! Ongeveer net zooveel als een buitenlander van Holland ziet, die denkt, dat hij aan een paar uren verblijf op Marken al genoeg heeft daarvoor. Want hoe gaat het met zoo'n kudde Java-touristen? Er worden hun twee, hoogstens drie dagen gegund voor het bezoek aan *„de tuin van het Oosten"*, zooals Java in de reclame-brochures voor deze massa-reizen heet. Hebben ze drie dagen gekregen, dan kunnen de trips zich wat verder uitstrekken, zelfs tot Midden-Java. Daarvoor zitten ze dan een heelen dag voor de heenreis naar Djokja in den allerminst comfortabelen trein en nog één voor de terugreis over hetzelfde, uiterst eentonig traject. De resteerende dag kan dan besteed worden aan een bezoek aan het Djokjasche Waterkasteel (een bouwval van wat eens een sultans verblijf à la Versailles is geweest) en een autorit naar den Boroboedoer, welke net even open afgerend kan worden, om op tijd terug te zijn in het hotel. Dat is dan „doing Java" voor deze weetgierigste groep, welke meestal slechts zeer klein is.

Een tweede groepje gaat naar Bandoeng, heeft dan het voorrecht van een spoorreis van ruim 5 uren, gedeeltelijk door de schittende Preangerbergen, maakt in en om Bandoeng wat aardige auto-ritjes en heeft bij terugkeer nog een paar uur tijd voor Batavia.

„Nu is Batavia, dat immers een verzamelplaats is van uit heel den Archipel komende menschelijke drijfhout, een stad zonder inheemsch volkseigen, zoodat al het z.g. „typisch-Inlandsche" er buitengewoon slec Erger dan minderwaardig.

•.•

„Wel profiteeren de hotelbars en de drank daarvan. Het schijnt wel, dat voor vele bezoeke voornaamste indruk van ons schoone tropenlan onleschbare tropendorst is en dat zij de wond irrigatiewerken, waarvan hun reisgidsen zoo b vertellen, vooral meenen te moeten zoeken aan d Terwijl een souvenir aan Java, dat bijzonder veel heeft, bestaat uit ettelijke vierkante flesschen j — natuurlijk alleen als medicijn op de lange re het laatste touristenbezoek ontmoette ik, eenige na aankomst van de boot, een tiental heeren in grootste „toko", waar per man minstens vier va herinneringsflesschen werden aangekocht. Da blijkbaar hun eerste werk als tropentourist.

Maar voor het overige zijn het vooral de inla verkoopers van *curio's*, die een slaatje weten te uit zoo'n massa-bezoek. Die verkoopen nu letterlij — zelfs de kleeren van hun lijf, gelijk dat één op de kade van Priok overkwam, die in ruil voo lijke dollars, zich stante pede had te ontdoen v vettig fluweelen mutsje *(made in Germany)*, zij fomfaaiden *kain* (made in Twenthe) en zijn ka baadje. Of de kooplustige Miss hem zijn kort liet behouden, weet ik niet zeker."

Deze correspondent maakt er een *grapje* van in den grond is de zaak hoogst ernstig.

Dit artikel werd ons van bevriende zijde to den, met de opmerking:

> „Zou men zich, na lezing van dit artike ergeren, dat er niet gezorgd wordt voor een en meer zorgvuldige leiding van die touriste het niet op den weg liggen der daarvoor merking komende vereenigingen in Indië sa werken tot een behoorlijke ontvangst, doo tentoonstelling met gelegenheid tot aank voorlichting in de zaal van den vroegeren p en dierentuin te Batavia? Dat zou een go clame zijn voor ons mooi Indië en belang wekken voor de Ind. kunstnijverheid."

Met deze opmerking zijn wij het volkomen hopen daarom, dat zij onder de oogen en vooral de ernstige aandacht kome van krachtdadige pe zoowel te Batavia als in de Vorstenlanden en Ba die er raad op weten om een en ander in goede te leiden.

Toevallig vernamen wij dezer dagen uit Peka dat de *Jaarmarktvereeniging* aldaar een schrijv ontvangen van een zakenman uit New-York, ver de om toezending van „goedkoope" *batik!* B die weten, dat juist de bewerkelijke Pekalong sarongs, zelfs die met Europeesche motieven, w Chineesche en Indo-europeesche dames zoo zeer smaak vallen, verre van goedkoop zijn, komt de gedachte op: dat deze bestelling gedaan wer een der bovenbedoelde Amerikaansche *globe* Zooals wij vernamen, droeg het bestuur dier *Jaa vereeniging* aan een der Pekalongansche dames o dien *Yankee* in de pandhuizen batiks op te koop dra hij haar het geld er voor toegezonden zou

Wij vragen ons echter af: zou 't niet beter z Amerikanen te laten beseffen, dat echte, mooie *niet* goedkoop, doch uit artistiek oogpunt hun g komen waard zijn? Deze door kenners hoog Javaansche kunst zou dan zeker ook in Amerik en meer op prijs gesteld worden.

Persoverzicht uit de Indische Bla

I. UIT DE EUROPEESCHE PERS

Een historisch mandaat.

Het *Bat. Nwsbl.* (16 t/m 22 Juni) vervolgt z slagen, overzichten (van *Civis*) en redactione kelen over hetgeen in den Volksraad behande De Regeeringsgemachtigde voor Algemeene Z heer *Schrieke*, wenscht het Regeeringsantwoord len onder een motto ontleend aan art. 22 van h vest van den Volkenbond. Bij de stichting v Bond moest het lot worden bepaald van de vo Duitsche en Turksche gebiedsdeelen, welke ha gehouden te staan onder het Oppergezag van

, die daar vroeger het bewind voerden, en welke bestond worden door volkeren, die nog niet in staat zijn gen koers te sturen onder de bijzonder zware eischen, elke het huidige internationale verkeer stelt. Voor het wind over deze volkeren heeft art. 22 van het handst den gouden regel gegeven, dat „de welvaart en ontwikkeling dezer volken een heilige taak vormen in enst van den vooruitgang der menschheid." Dat deze gel boven het Reg. antw. prijkt, is veroorzaakt door n heer Gonggrijp, die aandacht vroeg voor een tweepassages uit het schitterend boek van den heer Anouvant. In die passages zwaait de schrijver het bewind over Ned.-Indië grooten lof toe en er komt het oord „mandat" in voor. „La Hollande" — aldus de hr. — „se verra d'une décision certainement unanime nfirmer par toutes les nations le mandat qu'elle s'est rogé sur cet archipel asiatique" en later schrijft hij, het gewestelijk bestuur „a su acheminer doucent l'administration du pays vers la formule du *mandat*." Tegen dit gebruik van het woord „mandat" bestond bezwaar, omdat onder dat woord verstaan zou orden de zeggingskracht, die de verschillende mogendheden, die aan de winnende hand waren, hebben erkregen over de verloren Duitsche koloniën, waarbij tuurlijk zekere waarborgen en zekere eischen worn gesteld. Van een zoodanig mandaat ten aanzien n Ned.-Indië kon, volgens den heer Gonggrijp, niet orden gesproken en hij vroeg de aandacht van de egeering voor het z.i. minder juiste gebruik van het oord „mandat". De gegeven omschrijving is, volgens n Reg.gem., niet onjuist, maar minder volledig. De druk zal meer moeten worden gelegd op den aard er verworven zeggingskracht, zooals deze is onderorpen aan *la formule du mandat:* „Le bien-être et le veloppement de ces peuples forment une mission crée de civilisation." *Het Nederlandsche mandaat er Indië is geen Volkenbondsmandaat, doch een historisch mandaat* en grondleggers en uitbouwers van de loniale politiek hebben reeds jaren geleden geschren, dat Nederland er met ernst naar te streven heeft het uitgestrekte koloniale gebied, waarover het bestuur voerde, en zijn bevolking tot een hooger n van ontwikkeling op te voeren. Spr. zegt, dat het dig was dit voorop te stellen, omdat het de schakel nt tusschen de opeenvolgende landvoogdijen van de ste kwarteeuw, al kan niet worden ontkend, dat het soonlijk element zich daarbij niet geheel laat uitwikkelen, maar *onder alle omstandigheden is de Landvoogd de mandataris van de Nederlandsche natie, die er koloniale politiek in groote lijnen heeft uitgezet.* er de plicht der Regeering tot verzorging van de litieke ontwikkeling der bevolking kan geen meeingsverschil bestaan.

De notulen van den J. S. W. B.

Wat betreft de in het *„Vrijz. Weekblad"* gepubliceerde tulen van een vergadering van den J. S. W. B. op 10 . (zie „Kol. Wkbl." 22 Juli, blz. 8), zal de Regeering or een openhartige uiteenzetting in Haar antwoord den Volksraad er gaarne toe mede werken de gevolge daarvan opgekomen onger eid weg te men (*Bat. Nwsbl.* 22 Juni en *De Sum. Post*, 24 Juni, bl.). De Regeering ziet, zoolang het tegendeel niet is bleken, in iedere politieke partij de draagster van de alen, die zij tracht te verwezenlijken en de Regeeg staat vanzelfsprekend gunstig tegenover *een politiek-loos voorstel, dat dient ter bestrijding van het communisme,* dat bestreden moet worden door middel van de maatschappij opkomende krachten. De voorgede actie werd als zoodanig door Haar beschouwd. is Haar onverschillig welke partij die actie entaerde. Voorliefde voor den P. E. B. heeft Zij niet la- blijken, ook de Bond van Vrijzinnigen en Boedi omo zouden een gelijk onthaal gevonden hebben; daar het schrijven van de Regeering aan de regen- De belangstelling der Regeering werd verzekerd, r zoolang als de propagandisten volgens het proun optraden. Steun werd in geen enkel opzicht toegd, terwijl in de verplichting voor de regenten om de actie te rapporteeren de waarborg ligt opge- voor de juistheid der actie.

verwijzen naar *De Loc.* (14 Juni, blz. 11 „De B. en de suiker"; blz. 17 „Politieke dwalingen"), *Nwsbl.* (22 Juni „Klare wijn", een belichting van heer *J. den Hollander*, secr. van het Dep. Oost-Java den P. E. B. en den Java-suiker-Werkgeversbond Soerabaja), *Soer. Hbl.* (11 en 14 Juni, 3de bl. „De E. B.-affaire"; 15 Juni, 3de bl. „Waarheid of discipline"; 18 Juni, 3de bl. „Het P. E. B.-geval", een beouwing van den heer *Van Gennep), Deli Crt.* (21 „Een verkiezingscampagne"), *De Sum. Post* (19 Juni „Negatieve Steun"; 24 Juni „Nogmaals de P. E. B.") en *Java-Bode* (14 Juni, 1ste bl. en L. N.; 16 Juni „Van twee regenten"; 17 Juni „Nederland en Indië in den Vreemde en thuis"; 19 Juni „Inlandsche Edellieden"; 21 Juni „Onrust en haar verwekkers"; 22 Juni „Suiker en Politiek" en „Communisten over Indië").

Om het Onderwijs.

In hare *M. v. A.* heeft de Regeering uitvoerig geantwoord op de bezwaren in de afdeelingen van den Volksraad ten aanzien van het Onderwijs geuit. *(Deli Crt.,* 21 Juni en *Java-Bode,* 21 Juni, L. N.). Dat zij zich ten volle rekenschap geeft van de groote bezwaren tegen *eenzijdig intellectualistisch onderwijs,* bewijzen de in de laatste tien jaren genomen maatregelen zoowel ten aanzien van de *lichamelijke opvoeding* als van den *handenarbeid,* welke op bestrijding van dit euvel zijn gericht. De aandacht blijft bij voortduring op een verdere uitbreiding en intensiveering van het onderwijs in deze onderdeelen gevestigd. De oogenblikkelijke toestand op de arbeidsmarkt rechtvaardigt nog niet de generaliseerende conclusie, door verscheidene leden daaruit getrokken, dat het onderwijsstelsel te weinig rekening zou houden met de eischen der maatschappij en dat het peil van het onderwijs kunstmatig zou zijn opgevoerd en te hoog is dan dat de maatschappij de abituriënten der scholen allen kan absorbeeren. Daargelaten dat *de werkloosheid* onder vele z.g. intellectueelen voor een deel moet worden toegeschreven aan oorzaken, die bij de betrokkenen zelven liggen, mag niet vergeten worden dat in een jong land als Ned.-Indië, dat eigenlijk nog aan het begin van zijn economische en cultureele ontwikkeling staat, een verstoring van de arbeidsmarkt in voor de werkzoekenden ongunstigen zin, niet dadelijk een bedenkelijk karakter behoeft te dragen en dat er eerder aanleiding is om daarin een voorbijgaand verschijnsel te zien, verband houdende met de economische conjunctuur buiten Indië. Het verschijnsel heeft ondertusschen de volle aandacht der Regeering.

Zooals aan de *Deli Crt.* reeds geseind werd, zijn de voorloopige resultaten van de maatregelen om het *tekort aan (mannelijk) onderwijzend personeel* te verminderen, zeer bevredigend. Op de vraag naar het oordeel der Regeering of de door het *N. I. O. G.* voorgebrachte wenschen inzake de bezoldiging redelijk zijn, wordt geantwoord dat dit in het algemeen zeker niet het geval is. Waar verscheidene leden ten stelligste ontraden aan de verlangens dier vakvereeniging gevolg te geven, zoolang deze voortgaat de uitzending van onderwijzers te belemmeren, o.a. door een circulaire, neemt de Regeering het standpunt in, dat het optreden dezer vakvereeniging nimmer aanleiding zou mogen zijn om gerechtvaardigde salariswenschen af te wijzen. Het stemt tot groote voldoening, zoo zegt de Regeering, dat de actie van het *N. I. O. G.,* waarvan de schadelijke werking niet precies is na te gaan, ernstige critiek heeft ondervonden, niet alleen in den Volksraad en de organen der publieke opinie, maar ook in de onderwijswereld zelf, waar zelfs een geheel tegengesteld geluid werd vernomen. Zoo heeft het Hoofdbestuur van de Christelijke Onderwijzersvereeniging een krachtige opwekking gericht tot de Collega's in Nederland om zich aan het onderwijs in Indië te komen wijden en heeft het orgaan van den Kath. Onderwijzersbond afkeuring uitgesproken over den inhoud van de cricright van het *N. I. O. G.* Wat de opleiding van onderwijzers betreft, wordt dan nog medegedeeld, dat een nieuw schema is opgesteld voor de opleiding van leerkrachten voor de verschillende scholen van het Westersch lager onderwijs.

Het *Soer. Hbl.* (18 Juni, 3de bl. *„Kentering")* neemt „met groote ingenomenheid" een driestar over van *„De Banier"* (10 Juni), waarin de hierboven vermelde oproeping in de *„Chr. Ond."* (27 Mei) van het Hoofdbestuur der *C. O. V.* besproken wordt. Het doet *„De Banier"* goed te lezen: „Collega's, we herhalen met den meesten aandrang onzen omroep: *Komt thans naar Indië!* Ge zult er, dit durven we voorspellen, geen oogenblik spijt van hebben. We kunnen wel zeggen, dat alle collega's, die hier zijn — en 't zijn er reeds honderden! — met dankbaarheid terugdenken aan het oogenblik, dat ze het besluit om naar Indië te gaan, genomen hebben." Er is, naar het inzicht van *„De Banier",* voor onderwijzers geen reden tot klagen; het verheugt haar nu eens onomwonden te lezen dat er inderdaad reden is tot dankbaarheid.

De aftapping van het Kloetmeer.

De heer *Schorr* vestigde op de laatste vergadering van den Gewestelijken Raad van Kediri er de aandacht

op dat, nu het Kloetmeer op een 3 millioen M3. na ledig is, de bronnen, die op de Kloethellingen ontspringen, zeer sterk in hun debiet achteruit zijn gegaan. *(De Loc.,* 15 Juni, blz. 18). De wanden van het kratermeer zijn doorlaatbaar. Door den eersten horizontalen tunnel stroomde veel water, dat toch zijn oorsprong in het Kloetmeer moest hebben. De heer Schorr had er nog bij kunnen zeggen, dat in 1923, toen het tunneldak over een lengte van 65 M. instortte, door den sloot in den tunnel dagelijks een hoeveelheid water van 7200 kubieke meter werd afgevoerd, welk water in den vorm van zwaren regen, die door het tunneldak sieperde en verder door het gesteente werd geperst, op natuurlijke wijze naar buiten werd gevoerd. *De Loc.* brengt in herinnering, dat het Kloetvraagstuk bij het Mijnwezen in 1906/1907 in studie werd genomen. In het begin van 1907 heeft *ir. Cool* ongeveer een 12-tal bronnen in het Blitarsche en Garoemsche en bij de ondernemingen Tjandi Sewoe, Panataran en Gambar onderzocht. De watermonsters uit die bronnen werden door middel van de toevoeging van een paar zuren onderzocht. Daarbij werd afdoende aangetoond, dat ongeveer de helft dier bronnen hun water rechtstreeks aan het Kloetmeer ontleenden, want de samenstelling van dit bronwater was geheel identiek aan het water, dat men in het Kloetmeer vond. Deze bronnen vonden dus hun ontstaan wel degelijk in het Kloetmeer en kwamen door ondergrondsche waterloopen voor den dag aan den voet van den Kloet. *) Daarmede was bewezen dat het Kloetmeer invloed uitoefende op de bevloeiing. Zeer begrijpelijk is 't dus dat nu het Kloetmeer zoo goed als ledig is, dat van directen invloed moet zijn op verschillende bronnen, putten en waterloopen op de Kloethellingen. Wat het zwaarst was moest maar het zwaarst wegen; een vermindering van het waterdebiet woog niet zoo zwaar als de veiligheid van Blitar en omstreken. In dezen Oostmoesson zal op nog meer afdoende wijze blijken, dat door het ledigmaken van het Kloetmeer tevens een natuurlijke wadoek is opgeruimd.

Een belangwekkende film.

Den heer *Tassilo Adam* te *Djocja* werd de bijzondere gunst verleend ook datgene in de Kratons te Djocja en Solo in beeld te brengen, wat anders slechts aan enkele bevoorrechte Europeanen en Inheemschen mocht worden te zien gegeven: *de Bedojo-dansen,* de heilige dansen van meisjes uit den hoogen adel bij speciale gebeurtenissen en op speciale plaatsen uitgevoerd. *(Java-Bode,* 16 Juni). In de Nieuwe Zaal van het *Deca Park* te Weltevreden was de vertooning van den Bedojodans de clou van een buitengewoon belangwekkende film van den heer Tassilo Adam. De film opende met pracht-opnamen van de Midden Javasche tempelruïnes (Boroboedoer en Prambanan). Hierna kwam het Kraton-leven. Eerst het Djokjasche, ter gelegenheid van de Sekaten-feesten, de optocht naar den Siti-Inggil van Sultan, Resident en het groote gevolg van bloedverwanten, hovelingen (w.o. de mismaakten) en kratontroepen in hun oud-modische costuums en bewapening. De goenoengans (rijstoffers) worden na de missigit gedragen, waar een feestmaal is aangericht voor de hooge en lage ambtenaren. Voorts trokken de aandacht de kleedingoffers aan Njai Loro Kidoel aan de Zuidkust. Na de Bedojo-dansen eindigde de film met de begrafenis van een der hooge kratonfiguren. Wij zagen de witte lijkkoets met de onder bloemen bedekte baar, voor en achter begeleid door kratontroepen en hovelingen, het vertrek per trein naar Imogiri in den witgelakten wagon, de aankomst te Imogiri, het bestijgen van de trappen — evenveel als het Mohammedaansche jaar dagen telt — en de plaats, nog nimmer betreden door Europeanen en niet-ingewijden, waar de heilige graven zijn van de Sultans en Soesoehoenans en naaste familieleden. De opnamen zijn goed en scherp. 't Is een eenig stuk werk, dat ook in den vreemde belangstelling zal wekken voor onze Vorstenlanden. Onder de aanwezigen werden opgemerkt de Duitsche en Japansche consuls, vele leden der Duitsche kolonie, de Regent van Batavia, e.v.a.

Het nieuwe Theeproefstation te Buitenzorg.

Den 17den Juni werd de eerste steen gelegd voor het nieuwe *Theeproefstation* op het land *Gedoeng Halang* te *Buitenzorg (Bat. Nwsbl.* 17 Juni). Ruim 60 jaren geleden werden de eerste zaden voor de theecultuur in Ned.-Indië uit China ingevoerd. Het Gouvernement is met de theecultuur begonnen, om ze later over te laten aan het particuliere initiatief. Thans is de jaarlijksche opbrengst circa 35 à 40 millioen K.G. In 1[...] zagen de theeplanters de urgentie in van wetensch[...]pelijke voorlichting; ze wendden zich ter zake [...] *prof. Treub* om hulp bij het nemen van proeven in [...] belang van de theecultuur. In 1902 volgde de opr[...]ting van een theeproefstation, als afzonderlijke afd[...]ling van 's Lands Plantentuin, sedert 1905 van het D[...] van Landbouw. Langzamerhand maakten de pr[...] stations zich los van het Departement; het Theepr[...] station is het laatste, dat nog banden met het gou[...]nement onderhield. De opzegging van de lokalite[...] van het Departement is de beste oplossing om tot [...] Theeproefstation te geraken. Het Gouvernement betr[...] geen oogenblik dat het de theecultuur in particul[...] handen heeft gegeven; het waardeert de werkzaamh[...] van het particulier initiatief.

*) De „Wereldkroniek" van 29 Mei, blz. 176, geeft een goed geslaagde vliegtuigfoto van het Kloetmeer.

II. UIT DE INLANDSCHE PERS.

De geldcirculatie op het eiland Bali.

Volgens eene mededeeling, voorkomende in de „[...]niagaän" van 9 December 1925, zou de heer Tjok[...] Gde Soekawati op den 5en dier maand het navolg[...] onder de aandacht van het Bestuur hebben gebr[...]

Aangezien de geldverwisseling op Bali nog niet [...]stand is gekomen, is het hoofdruilmiddel voor den [...]linees de Balische platte en dunne „kèpeng" gebl[...]

En, aangezien de belastinggelden in Ned.-Indi[...] munt moeten worden afgedragen, is er gedurende [...] tijd veel vraag naar dat geld, met daling van de w[...]de van de „kèpeng".

Zijn de belastinggelden betaald, dan is de vraag [...] Ned.-Indische munt weer minder en stijgt ook w[...] de waarde van de kèpeng.

Tijdens den belastingaanslag betaalt men voor [...] rijksdaalder 1800 kèpeng en na de betaling der b[...]tinggelden 1200 tot 1500 kèpeng.

Dat wisselende koersverschil is voor de bevol[...] schadelijk en valt haar zwaar.

Is het, zoo vraagt de heer Soekawati, niet in het [...]lang van de economie der bevolking op het eiland [...] raadzaam, het muntverschil op te heffen en de geleg[...]heid open te stellen bij 's lands kas te Mataram en [...]ders de Balische munt in te wisselen?

Vooral klein geld zal daarvoor noodig zijn.

Het Communisme in Japan.

In de „Njala" komt een brief voor, gedagteek[...] Oesaka, November 1925, van den heer Rajputawa, w[...] in deze, volgens zijn inzicht, een overzicht geeft [...] den omvang der communistische beweging in Ja[...]

Dit schrijven, dat in het te Semarang verschijn[...] communistisch nieuwsblad „Api" van 18 Decem[...] 1925 is opgenomen, luidt in hoofdzaak als volgt:

Kameraden!

Toen wij te Oesaka aankwamen, werden wij [...] verscheidene roode kameraden aldaar met open ar[...] ontvangen.

De communistische beweging heeft in Japan de [...] Regeeringswege uitgevaardigde drukkende maatreg[...] weten in te perken, ook al tengevolge van de oms[...]digheid, dat de Japansche autoriteiten ongaarne [...]bruik maken van het middel van ruw geweld.

Wel is waar spant de Japansche bourgeoisie zich [...] in de lijn van de „Sarikat-Hidjo" in Indonesië, doch [...] Japanner uit het volk begrijpt, dat hij geen maatreg[...] moet steunen, welke schrik opwekken, aangezien [...] die wijze geene goede resultaten worden verkregen [...] de werklieden bovendien sterk staan door de org[...]satie van de vakbonden.

De Japansche Regeering treedt gematigd ten [...] op, omdat zij weet dat in het leger vele personen to[...] communistische partij behooren.

De Japansche militair is niet iemand, die hand[...] ontvangt, doch wel, evenals thans in Ned.-Indië, [...] milicien.

Volgens de den schrijver verstrekte inlichtingen, [...] afkomstig zijn van een partijgenoot, tevens offic[...] het Japansche leger, staat dit leger op politiek terrein [...] niet vast in zijne overtuiging.

Er zijn groenen en rooden in dat leger, doch w[...] voelen allen sympathie voor de socialistische bew[...]

Het is twijfelachtig of dat leger bij het uitbreke[...] ernstige verwikkelingen vertrouwen verdient en in [...]stige oogenblikken de bevelen van de officieren [...] opvolgen.

Vele jonge officieren te Oesaka en verscheidene [...]den hebben reeds den moed gehad aan de Regeer[...]

vertegenwoordigers het verzoek te doen spoedig kleur te bekennen en de Sovjet Republiek te erkennen, ten einde een verbond tusschen de beide regeeringen tot stand te brengen, hetgeen in het belang zou zijn van het geheele Oosten.

De militaire partij in Japan, waarvan velen de roode beginselen zijn toegedaan, verwacht dat China binnen korten tijd zich met kracht zal oprichten om te doen hetgeen het doen moet en dat Japan zich, in verband daarmede, zal onthouden van het nemen van krasse maatregelen ten opzichte van het militair bestuur in het gebied van Manchurije.

(Wordt vervolgd.)

III. UIT DE CHINEESCHE PERS.

School en opvoeding.

II (Slot).

Nog niet lang geleden maakte de „Singapore Free Press" melding van de avondschool „Khai Ming" aldaar, alwaar, volgens algemeene notoriteit, leerstellingen werden verkondigd, die in strijd waren met de voorschriften van de heerschende wetten des lands.

De Gouverneur en de plaatselijke raad vonden ook, dat op die onderwijsinstelling propaganda werd gemaakt voor eene politieke richting, welke in strijd was met de landsbelangen en een schadelijken invloed uitoefende op de openbare meening.

Deswege werd de school gesloten.

De Regeering te Singapore zag in het verspreiden van communistische en revolutionnaire beginselen een gevaar, niettegenstaande de avondschool werd bezocht door personen van leeftijd en was van meening, dat die inrichting, ook buiten de school, gevaarlijk kon zijn voor ander publiek.

En daarin had zij geen ongelijk, omdat de leerlingen het geleerde zonder twijfel ook overbrachten aan jongeren, die des avonds niets te doen hebbende, naar de school werden getrokken.

Het aantal „Rajatscholen", waar de communistische propagandisten van de kinderen geschikte menschen voor de maatschappij denken te maken, is niet gering, doch zij ondervinden daarbij geene groote bezwaren van de zijde der Regeering, in vergelijking met de actie van het Bestuur in de Straits-Settlements, dat de roode propaganda en de roode propagandisten krachtig in de hand houdt.

Waar in Ned.-Indië aan die lieden meer de vrije hand wordt gelaten, behoeft het geen verwondering op te wekken, dat de communistische invloeden steeds in omvang toenemen.

Behalve de scholen, waar politieke leerstellingen worden onderwezen, dient men ook te weten de leerprogramma's der godsdienstscholen en hetgeen even voornaam is of aan de onderwijzers op die scholen wel zulk eene bevoegdheid en macht kan worden gegeven, dat de ouders met volle vertrouwen hunne kinderen voor de opvoeding aan hen kunnen toevertrouwen.

Naar de meening van de Redactie der „Sinar Sumatra" is het aantal leerlingen, dat de particuliere scholen bezoekt (waaronder ook de Rajatscholen), grooter dan van de bestuursscholen, een feit dat zij toeschrijft aan de omstandigheid, dat op de gouvernements onderwijsinstellingen geen plaats is voor de groote massa.

De godsdienstscholen en de scholen van kerkelijke instellingen, die door de Regeering worden gesubsidieerd, trekken eveneens veel leerlingen, doch al wordt de toestand dientengevolge minder moeilijk, niettemin is er gebrek aan leergelegenheid voor de menigte.

Deze verlangt, ten einde te voorkomen dat de kinderen tot schavuiten opgroeien, onderwijs voor hare kinderen en aanvaardt om die reden de school, welke plaatsing aanbiedt.

Het is ten deze voor de ouders een soort gedwongen speculatie, in de hoop, dat de opvoeding in de toekomst winst brengen zal.

Doch, al bestaat die drang nu eenmaal, toch zal het goed zijn voor de ouders om zich te voren te overtuigen van de richting der school, waarop zij hunne kinderen geplaatst wenschen te zien.

De toestand, zooals die thans is, is zoodanig, dat, als een godsdienstschool wordt opgericht, de ouders hunne kinderen derwaarts zenden.

Komt een Rajatschool tot stand, dan is die ook welkom en laat men de kinderen ter schole gaan, zonder dat de ouders eenig onderzoek instellen naar de richting waarin het onderwijs gegeven wordt.

Als een Christelijke school plaatsing biedt is het ook goed en kan men de ouders met de kinderen aan de hand derwaarts ter schole zien brengen.

Met deze werkelijkheid voor oogen, kan men zien hoe groot het verlangen der menigte naar onderwijs is, dat de Rajatscholen onder die omstandigheden gewild zijn en dat het aantal zich uitbreidt.

Doch, zooals reeds in het begin van dit artikel werd gezegd, zijn de scholen, waarop de jeugd hare opleiding kan ontvangen, van verschillende kwaliteit.

Er zijn scholen, waar het verstand en het gevoel der leerlingen wordt ontwikkeld en het onderwijs wordt gegeven in overeenstemming met de wenschen der ouders, doch er zijn ook scholen, waar het onderricht zóódanig is, dat het toekomstige bestaan der leerlingen geheel en al in de war wordt gebracht.

Aan de ouders in Ned.-Indië staat het, om, wanneer zij het voornemen hebben hunne kinderen ter schole te zenden, bovenstaande beschouwingen nauwgezet te overwegen.

Oost- en West-Ind. Literatuur-Overzicht.

Een afwijzende houding, tegenover het Ned. Indonesisch Verbond.

Zooals men weet, is in April te 's-Gravenhage opgericht het Nederlandsch Indonesisch Verbond, welks bestuur als volgt is samengesteld: Mr. D. J. W. J. Kluiver, president; R. M. Soeripto, vice-president; ir. H. von Essen, alg. secretaris; P. J. Rhemrev, 1e secretaris; R. M. Jodjana, 2e secretaris; A. F. Pasanéa, 1e penningmeester, en A. Doeve, 2e penningmeester. Deze jonge vereeniging mag zich verheugen in de sympathie van velen. Schril steekt hierbij af het oordeel van de Vereeniging van hier te lande studeerende Indonesiërs (Perhimpoenan Indonesia), welke in het jongste Nr. van haar orgaan „Indonesia Merdeka" de oprichting van het Verbond in deze bewoordingen *begroet!*

In tweeërlei opzicht is dit verbond ons vijandig gezind te noemen: eerstens, omdat voor het grootste deel de weinige Indonesische leden òf wegens hun antinationalistische aspiraties uit onze vereeniging zijn gezet, dan wel uit eigen beweging als lid van de P.I. hebben bedankt; tweedens, omdat hun politiek van samenwerking met den Blanda lijnrecht tegen de beginselen van de P.I. ingaat, al trachten ze dat ook te verbergen achter phrases als „met terzijdestelling van politieke tendenzen", „een cultureele associatie bevorderen" en dergelijke meer. Wat betreft hun „belangstelling aangaande Indonesiërs in Nederland", wij stellen er prijs op hier te verklaren, dat de Perhimpoenan Indonesia met dit verbond niets van doen heeft!

In dit verband zullen wij naar aanleiding van inlichtingen uit het Vaderland aangaande een zgn. Indonesische Studieclub, in Nederland, er op wijzen dat deze club met den pretentieuzen naam voor zoover wij weten slechts één Indonesiër (die niet tot onze gelederen behoort) als lid heeft.

Staatscommissie van het Muntwezen.

Ter Landsdrukkerij te 's-Gravenhage is verschenen het advies van de Staatscommissie voor het Muntwezen, ingesteld bij Kon. Besluit van 6 April 1921. Deze commissie (voorzitter Mr. G. Vissering, secretaris Mr. W. J. M. van Lutterveld) had de opdracht H. M. de Koningin van advies te dienen over de vraag, of de toestand op het gebied van het muntwezen in Nederland en Nederlandsch-Indië wijziging van de desbetreffende regelingen noodig of wenschelijk maakt, en zoo ja, welke wijzigingen.

Het eerste hoofdstuk van het boek behandelt den bestaanden toestand op het gebied van het muntwezen in Nederland en vervolgens dien in Ned.-Indië; het tweede bevat de voorstellen tot wijziging van het muntwezen (waarbij de blz. 54—64 op Ned.-Indië betrekking hebben). Het derde hoofdstuk bestaat uit opmerkingen betreffende enkele met het muntwezen samenhangende vraagstukken, gevolgd door een samenvatting, waarin men o.a. leest: De beslissing of Indië een eigen muntinrichting in het leven zal roepen, moet aan Indië worden overgelaten; vooralsnog is die maatregel niet aan te bevelen (in Bijlage III vindt men nadere bijzonderheden over een eigen muntinrichting voor en in Indië).

Verder is aan het verslag toegevoegd een afdruk van een persoonlijke Nota van den Secretaris der Commissie, over de door Ned.-Indië gederfde winsten op aanmuntingen.

Foto's van de Nieuw-Guinea-expeditie.

Door de gezamenlijke redacties van geïllustreerde weekbladen in Indië is een schrijven gericht aan het Indische Comité voor Wetenschappelijke Onderzoekingen, waaraan de N. R. Ct. via de Java Bode het volgende ontleend:

„Naar ons uit de dagbladen is gebleken, zijn reeds films en foto's van de Nieuw-Guinea-Expeditie door de Amerikaansche leden naar het buitenland gezonden, waar zij hun weg zullen vinden in diverse periodieken en publicaties.

Tot op heden werden echter geen foto's van deze expeditie ter beschikking gesteld van de Indische geïllustreerde pers, terwijl o.a. der directie van het weekblad d'Orient op haar verzoek, gedaan aan kap. Posthumus, dergelijke foto's te mogen aankoopen, werd medegedeeld dat zulks van hoogerhand was verboden.

Waar thans blijkt, dat wel foto's naar het buitenland worden gezonden, vermeenen wij, dat er geen redenen meer kunnen zijn den geïllustreerden bladen in Indië deze foto's te onthouden, en vertrouwen wij daarom dat alsnog opnamen ter publicatie voor ons beschikbaar zullen worden gesteld.

Het Indische publiek heeft zeer zeker recht op ruime voorlichting ter zake van dergelijke expedities, en juist waar publicaties in wetenschappelijke tijdschriften en brochures buiten zijn bereik blijft, zijn naast de dagbladen de geïllustreerde week- en maandbladen de aangewezen organen om deze publiciteit te doen plaats vinden."

De Opbouw.

In het Nr. van 15 Juli wijdt de heer H. J. van Mook een beschouwing aan het ontwakend Oost-Aziatisch nationalisme. Schr. heeft blijkbaar van dit moeilijke vraagstuk veel studie gemaakt; hij ziet er niet de uiting in van een bewuste volksgemeenschap, één van cultuur, afkomst of taal, maar de gemeenschappelijke strijdleuze van een steeds wassende groep ontwikkelde Aziaten, die, onderworpen aan een bepaalde Westersche overheersching, de beëindiging of althans de verzwakking daarvan zich ten doel heeft gesteld. De rechtvaardigheid van deze leuze beamende, gelooft schr. dat voor het Westen de tijd is aangebroken, dat het zijn superioriteit van materieele macht heeft te vervangen door een voorgaan in onbaatzuchtigheid, wil het de wereld besparen voor een onheil, dat alle tijdelijke winsten zal vernietigen. Want hij is overtuigd van de onvermijdelijkheid der Aziatische vrijwording; overtuigd dat die vrijwording is te bereiken in harmonie met het oude Europa en het jonge Amerika; overtuigd eindelijk, dat zij bereikt zal worden, ook al stelt men haar alle hinderpalen van menschelijk vernuft en menschelijke macht in den weg, doch hoe grooter de hinderpalen, hoe geweldiger het leed dat zij eischen zal.

Want zelfs het in verdrukking en benauwenis gegroeide Oost-Aziatische nationalisme zal ten slotte werkelijke naties doen geboren worden, en een blijvend overheerschte natie kent de menschelijke geschiedenis niet.

We bevelen een nadere kennismaking met de interessante beschouwing van den heer Van Mook ten zeerste aan.

De Indische Kroniekschrijver, Mr. A. Joekes, vindt in zijn overzicht in genoemd Nr. gelegenheid, aan te toonen dat z.i. van den tegenwoordigen Minister van Koloniën weinig te wachten is voor het inzetten van een meer vooruitstrevend beleid in Indië.

De Indische Post.

De rubriek „Onze meening" in het Nr. van 12 Juni bespreekt twee onderwerpen: het rapport van het kantoor van Arbeid betreffende de arbeidstoestanden in de Soerabaiasche industrie, en de opcentenhistorie der provincie West-Java. — De hr. G. J. Wiggers schrijft over de immigratie van Chineezen in Ned.-Indië, welke een stijgende lijn vertoont; de trek naar de rubberstreken is zelfs met 100 pCt. vermeerderd. De beteekenis hiervan illustreert schr. duidelijk als hij zegt, dat het aantal Chineesche immigranten met bestemming Djambi alleen in het jaar 1925 ruim tweeduizend bedroeg, terwijl het cijfer van de totale Chineesche bevolking van het geheele gewest Djambi volgens de in 1920 gehouden volkstelling op dat tijdstip weinig meer dan 3000 kan hebben bedragen. — In hetzelfde Nr. o.m. een beschouwing over „de beteekenis voor Indië van het optreden van den nieuwen minister van Oorlog en Marine".

De Indische Mercuur.

No. 29 (21 Juli). De geest van Deli. Lezing gehouden voor het Oostkust van Sumatra-Instituut in de gehoorzaal van de Afd. Volkenkunde van het Koloniaal Instituut op 22 Juni 1926, door A. J. Lievegoed. — Het mu[…] wezen in Nederland en Indië. — De cocamarkt in 19[…] — Kultuurberichten. (Een nieuw cultuurgebied […] Atjeh). — Kleine mededeelingen. (Prijzen en inde[…] cijfers in Ned.-Indië. — Koloniaal congres te Marseill[…] — Enz.). — Industrieele mededeelingen. — Financie[…] berichten en verslagen, zoomede de overige wekelijksch[…] rubrieken. — De Afd. Handelsmuseum van het K[…] Instituut geeft een literatuur-opgaaf over oliën, vett[…] en wassen.

Algemeen Landbouwweekblad voor Ned.-Indië.

Hoofdzakelijke inhoud van No. 50 (12 Juni). […] cultuur van Cassave, door M. van der Meer. — Dr. L. H. Zakrzecki †. — Intreerede van prof. J. E. van [de] Stok. De Inlandsche en Europeesche landbouw in Ne[d.-] Indië en enkele hunner problemen. — Rubberbereiding[s-] ordonnantie (vervolg; zie ook No. 51). — Garoetsch[e] Planterskring (vervolg).

Id. No. 51 (19 Juni). De cultuur van Cassave (slo[t]) — Over de bestrijding van schadelijke insecten in [de] thee- (en kina-) cultuur, door Dr. R. Menzel (ontlee[nd] aan de Indische Mercuur). — De rubbercultuur [in] West-Afrika. — Het Sumatra-landbouw-syndica[at.] Nieuwe landen in exploitatie.

De Periskoop.

Het Nr. van 19 Juni van dit Surinaamsche weekbl[ad] bevat het slot van het uit de „Ind. Verlofganger" ov[er]genomen, over Paramaribo handelend, artikel van [..] Oudschans Dentz. — Verder is er o.m. in opgenom[en] het laatste gedeelte van E. Essed's artikelenreeks: N[…] de Tibiti.

Het Nr. van 26 Juni brengt weder een vervolg v[an] A. P. Penard's: Iets over onzen Caraibischen pujai, z[oo]mede een „Verklaring der toegezondene Odo's" (Su[ri]naamsche spreekwoorden).

Indië. Geïllustreerd Tijdschrift.

Afl. 9 (21 Juli). Een en ander uit Java's verre v[er]leden. Wat de inscriptie's verhalen (met ill.), door […] — Het vraagstuk van Java's bevolkingsaanwas (v[er]volg), door Prof. Dr. A. W. Nieuwenhuis. — Mooi S[u]matra. 10. Naar den top van den Merapi (met ill.), do[or] J. van Bokhoven. — Boekbespreking (R. Goris: Bijdr[age] tot de kennis der Oud-Javaansche en Balineesche th[eo]logie). — Verder belangwekkende platen van bevl[oe]iingswerken op Java.

Boschbouwkundig Tijdschrift Tectona.

Uit den inhoud van deel 19, afl. 4—5 (April—Mei '26): De organisatie van den Dienst van het Boschwezen, do[or] Dr. R. Wind (met opmerkingen door W. Zwart, W. […] Zijp en E. D. Kunst). — Intensiteit van het Boschbeh[eer] door H. J. L. Beck. — Onderzoek naar de technis[che] eigenschappen van het hout, door A. T. J. Bianchi. — De mikrografische identificatie van het hout, door J. […] Beversluis; breedvoerig besproken door Dr. L. G. d[en] Berger. — Het verdwijnen der in het wild leven[de] dieren in Ned.-Indië (overgenomen uit het Soer. Ha[n]delsbl.).

Ind. Militair Tijdschrift.

Inhoud van jaarg. 1926, No. 6. Over en uit den we[r]kring van den civiel en militair bestuurder, door P. […] F. Kaniess. — De beteekenis der Locarnoverdrag[en] voor den politieken toestand in den Pacific, door […] W. K. H. Feuilletau de Bruyn. — Een Duitsche gener[aal] (nl. F. B. von Gagern) in het Oost-Indische leger, do[or] S. Kalff. — Aanwijzingen voor een postcommandant [in] Boven-Tonkin, door M. H. du Croo. — Over tactis[che] vorming, door Camurs. — Uit de practijk. Vli[eg]ervaringen. — Uit de pers: De verdediging van Ned[er]landsch-Indië. — De Nieuwe Rott. Courant over de I[n]dische defensie. — Eenz.

Dr. H. L. H. Zakrzecki †.

In het gemeente-ziekenhuis te Bandoeng is op [..]jarigen leeftijd overleden Dr. Zakrzecki, een beke[nd] planter uit het Bandoengsche, wiens naam ook in [de] laatsten tijd bij het groote publiek bekend is geworden om zijn plannen tot het stichten van een groote jenev[er]fabriek op Java, welke plannen echter zijn afgestuit [op] hevige bestrijding van verschillende zijden.

Bovengenoemd Nr. 50 van het Alg. Landb. we[ekblad] wijdt een korte biographie aan den overledene, waa[raan] we enkele bijzonderheden ontleenen.

Dr. Zakrzecki werd te Stettin geboren, studeerde [aan] een Duitsche Universiteit, waar hij als doctor in [de] rechten promoveerde. Twintig jaar geleden ontmo[ette] men hem als jongste geëmployeerde in de thee op [..] en later als zelfstandig geëmployeerde van Paal [..]

een afdeeling van het kinaland Wanasarie, nabij Pengalengan, waar Dr. Z. zijn beste jaren doorbracht. Eenige jaren maakte hij deel uit der redactie van genoemd weekbl., waarin verschillende artikelen van zijn hand zijn opgenomen; met den heer Taylor Weber richt hij den Cultuurbond op, doch na heftige onaangenaamheden met enkele bestuursleden zegt hij dien Bond vaarwel. Eenigen tijd later neemt Z. ontslag van Paal Lima, toen resident Eycken voor hem 60 grond bouws beschikbaar stelde nabij het meer van Tjileuntjah bij Pengalengan. Met veel energie en geen kosten sparend ondernam hij het klein landbouwbedrijf, doch door oogstmislukking en ten slotte door gebrek aan werkkapitaal werd dit bedrijf een mislukking. (Een der velen, die in het klein-landbouwbedrijf financieel ten onder gingen.)

Geruimen tijd heeft Dr. Z. in een klein kampoenghuisje sober moeten leven, te midden van de Inlanders, en zocht hij afleiding in zijn boeken. Daar zij ook de plannen door hem bepiekerd om een jeneverfabriek op te richten. Na dit intermezzo komt hij weder op een onderneming op Tjisaroeni en wordt kort daarna administrateur van de Sereh-onderneming Tjisada in het Soemedangsche. Juist was voor hem de tijd gekomen voor een financieel herstel, te meer daar hij een kans had zijn landje Poentik Marah voor *f* 25.000 aan iemand in het Malabarsche te verkoopen. De koop zou gesloten worden als de bebouwingsclausule voor zijn erfpacht zou worden geschrapt. De Regeering verstrekte destijds Dr. Z. die gronden onder het uitdrukkelijk beding, dat daar geen groot-cultures verbouwd mochten worden; hij had zich met een rekest daarvoor tot de Regeering gewend en kon elken dag een gunstige beschikking ontvangen.

Met Dr. Zakrzecki is iemand heengegaan, die ook in de cultuurwereld een werkzaam aandeel heeft gehad; iemand met veel energie en werklust. Na velen en harden arbeid is voor hem nu de eeuwige rust gekomen.

* * *

J. A. Loebèr Jun. Das Batiken. Eine Blüte indonesischen Kunstlebens. Met Tafeln und Illustrationen. (Oldenburg i. O., G. Stalling Verlag). (In de rubriek Kunstnijverheid van het volgend Kol. Weekbl. zal aan dit werk eene bespreking worden gewijd).

Overzicht van de Indische en Maleisch-Chineesche pers, No. 25, 19 Juni 1926. (Bureau voor de Volkslectuur en aanverwante aangelegenheden te Weltevreden).

Verslag betreffende het Spoor- en Tramwegwezen in Nederlandsch-Indië over 1924 (tiende verslag). (Weltevreden, Landsdrukkerij).

Het vreemde element in Nederlandsch-Indië (eerste gedeelte), door E. Helfferich. (Economisch-Statistische Berichten. 21 Juli '26).

Voorloopige cijfers en gegevens omtrent de werkzaamheden van het Departement der Burgerlijke Openbare Werken over het jaar 1925. (Weltevreden, Landsdrukkerij).

Verslag over de Burgerlijke Openbare Werken in Ned.-Indië 1925. Zevende gedeelte. Beheer van het grootmaterieel. (Weltevreden, Landsdrukkerij).

Van Nieuw-Guinee tot Curaçao, door W. W. Broekhuysen, A. van Deursen en J. Minderman. (Bloemlezing uit tijdschriftartikelen en boeken, totaal 52 opstellen). (Wageningen, Gebr. Zomer en Keuning's Uitg. Mij.)

De ramp in de Padangsche Bovenlanden. Met afb. (Eigen Haard, 17 Juli '26).

Houtsoorten der cultuurgebieden van Java en Sumatra's Oostkust, door Dr. L. G. den Berger. Met afzonderlijken platenatlas. (Mededeelingen van het Proefstation voor de Thee. Nr. XCVII. Niet in den handel).

Het Kakean-genootschap van Seran. Acad. Proefschrift ter verkrijging van den graad van doctor in de letteren en wijsbegeerte aan de Rijksuniversiteit te Leiden, door J. Ph. Duyvendak. (Almelo, Drukkerij W. W. Hilarius Wzn.)

Suriname.

Volgens de laatst uit Suriname ontvangen bladen wordt het land nog steeds bezocht door allerlei plagen, allen gevolgen van de langdurige droogte, die er heeft geheerscht.

Eerst, in begin Juni, een muskietenplaag, waaronder ook de Engelsche zusterkolonie Demarara te lijden had. Toen deze wat af ging nemen, zijn de rupsen, die ook schenen te verminderen, met vernieuwde woede teruggekomen en tastten rijst, koorn, cassave en andere veldvruchten aan. Tegelijkertijd houden de ratten huis. De rattenplaag heerscht ook op ongekende wijze op de plantages. Tot een der hedendaagsche plagen behooren verder de... boschduiven, die in zwermen op de rijstakkers nederdalen om het uitgeplante zaad op te pikken.

Een planter van den rechteroever der Commewijne deelt aan „De West" mede, dat de nieuwste plaag is een ernstige vreterij aan jonge koffieplanten. Deze worden doorgeknaagd op een hoogte van ongeveer een voet, zoodat het boompje verloren is. Reeds duizenden jonge koffieboompjes moeten op die wijze verwoest zijn. Men vermoedt, dat de vreterij geschiedt door ratten. Het eenige wat men er tot dusver tegen wist te bedenken, was het plaatsen van jonge, gladde bamboekokertjes rondom de stammen, waardoor de ratten verhinderd worden de plant te bereiken.

Omtrent de rattenplaag te Commewijne wordt nader bericht, dat op de plaats Berlijn totdusverre naar schatting ruim vier duizend koffieplanten verloren zijn gegaan, terwijl ook op „Rust en Werk" de schade in het suikerreit aanzienlijk is. De bestrijding is nog in vollen gang.

Van particuliere zijde zijn stappen gedaan om rattenserum in te voeren, met instructie om het middel niet uit te zenden, indien men in Europa vreest dat 't middel in ander opzicht schadelijk kan zijn. Dit was een der redenen waarom het gouvernement, desgevraagd, huiverig bleek om serum te bestellen. Van medische zijde vreesde men, dat door toepassing van dit middel, hetwelk een rattenpest moet doen uitbreken, schadelijke verontreiniging van drinkwater zou kunnen plaats vinden.

De indruk van deskundigen is, dat — evenals het geval was met de muskietenplaag, die alweer vermindert — de abnormale droogte het evenwicht in de dierenwereld heeft verstoord, doordien de natuurlijke vijanden van de ratten bij de boschbranden in groote getale zijn omgekomen. Men vermoedt daarom, dat de natuur zelve het evenwicht binnen korter of langer tijd zal herstellen.

Het treft wel heel ongelukkig, dat bij die boschbranden juist de natuurlijke vijanden van de ratten zijn omgekomen en niet de ratten.

* * *

„De West" van 15 Juni schrijft: „Het gerucht — aanvankelijk door een arbeider van den heer Lashly aangebracht — is officieel bevestigd door een schrijven van den kapitein ter zee Kremer; drie personen van de expeditie Stahel zijn omgekomen in de Wonotobovallen in de Corantijn. De verdronkenen zijn de assistent A. Verschuur, de boschwachter G. Dalger en diens zoon de boscharbeider A. Dalger. Aan „De West" werd hieromtrent gemeld:

In de boot, die omsloeg bij het passeeren der vallen, bevonden zich vijf personen, die door dr. Stahel te gemoet gezonden waren aan de heeren Kremer en Fernandes. Enkele uren na de ramp bereikten de heeren de plaats des onheils. Dalger, die een uitmuntend zwemmer was, is waarschijnlijk omgekomen bij een poging tot redding van zijn zoon, die terstond in de diepte verdwenen was. Dalger verwierf een medaille eenige jaren geleden toen hij, eveneens bij een ongeluk in de vallen, door groote onverschrokkenheid een boot met kostbare lading redde, toebehoorende aan de heeren Gonggrijp en Stahel.

Toen de heer Kremer zijn bericht afzond, waren de lijken der omgekomenen nog niet gevonden. Wel werd de corjaal teruggevonden, die opengespleten tegen een rots lag.

De twee geredden zijn de boscharbeiders Jacobs en de Boschneger Apingé. De laatste was zoo onder den indruk, dat hij voor geen geld te vinden was om de expeditie te vergezellen."

* * *

..*„De West"* van 22 Juni schrijft: „Op ons uitstapje naar de Boven Saramacca, een paar weken geleden, gebeurde het volgende op het dorp *Misa libi kondré:*

De heer Payens, een goed schutter in de vlucht, liet van de motorboot uit een flesch in de lucht werpen, die hij dan stuk schoot. Hij werd voor dit kunstje beloond door een levendig applaus van de aan den waterkant verzamelde Boschnegerbevolking. Een Boschneger zou het kunstje nadoen. Zijn poging mislukte. Een belooning werd uitgeloofd voor dengeen, die den

heer Payens zou nadoen. O, zei de Boschneger die het eerst geschoten had, dan zal mijn broeder het probeeren. Deze greep het jachtgeweer met één hand, alsof het een pistool was, en schoot zonder aarzelen de flesch in de lucht in stukken. Het applaus dat nu volgde aan den oever, overtrof het vorig gejuich, en aan den kranigen Boschneger werd gaarne een extra belooning gegeven. Het was een meesterschot, en dat nog wel uit een geweer dat de man nooit te voren in handen had gehad."

In de interessante reisbeschrijving in het vorige nummer, zegt de redacteur van „De West", dat het water zoo hoog was, dat de *Freemoesoeston* (de bekende rots in de Boven Saramacca, met een inscriptie van Gouverneur van Frederici), nog maar net den neus boven water kon houden.

Met de mededeeling van deze inscriptie zou de redacteur zeker vele lezers verplichten.

* * *

Wij lezen in *„De West"* van 25 Juni: „Naar men ons mededeelt is een schrijven ontvangen van dr. Howard, directeur-generaal van het werk der Rockefeller-Foundation in West-Indië, met bericht, dat hij het voornemen heeft een inspectiereis naar Suriname te ondernemen, om zich te vergewissen van den stand der anchylostoom (mijnworm)-bestrijding. Ook dr. Connor schijnt plan te hebben, weder een bezoek te brengen aan Suriname. Het zou een geluk zijn voor de kolonie, indien de Rockefeller-Foundation te vinden ware voor een hervatting van haar zegenrijken arbeid in Suriname.

Mevrouw Schneiders—Howard, hoofdopzichteres bij den hygiënischen dienst en de anchylostoombestrijding, vertrekt dit jaar met drie maanden verlof naar New York, waar zij zeker de hygiënische belangen op de haar eigen wijze krachtig zal voorstaan."

* * *

De Balata Compagnie Suriname heeft, naar „De West" meldt, besloten een fabriek te bouwen voor de vervaardiging van blikken. Zooals men weet, worden de provisiën voor het balatabedrijf in de binnenlanden verpakt in gesoldeerde bussen. Tot dusverre werden daarvoor oude kerosineblikken opgekocht, die dan schoongemaakt werden en, na vulling, gesoldeerd. Aanvankelijk was de prijs dezer blikken 25 cent, maar door de onderlinge concurrentie is deze ten slotte opgeloopen tot 75 cent per blik. Bij zulk een prijs loont het de moeite om de blikken zelf te vervaardigen. De fabriek zal een capaciteit hebben om honderd blikken per dag te vervaardigen. Door een kleine aanvulling van materiaal, zal men ook blikken van andere afmetingen kunnen vervaardigen, wat misschien van belang kan zijn voor den uitvoer van vruchten of sappen in blik, waartoe plannen bestaan bij de onlangs opgerichte naamlooze vennootschap Surinaam.

* * *

De Koloniale Staten hebben in een vergadering, waarin belangrijke debatten zijn gehouden, een reeks amendementen aangenomen van de heeren Dragten Bucaille en Snellen, betreffende wijziging van het beheer der districten. Indien de betrekkelijke verordeningen worden afgekondigd, gelijk zij door de Staten zijn aangenomen, dan zal het gevolg daarvan zijn: dat vier commissariaten vervallen: Combé, Domburg, Coronie en Albina; dat op Albina en Coronie een secretaris de plaats zal innnemen van den commissaris; dat Ephrata behouden blijft als zetel van den commissaris van Cottica, onder welk district de bauxietonderneming Moengo blijft ressorteeren; dat het district Boven Suriname wordt toegevoegd aan het gebied van den commissaris van Commewijne, die „voor de loopende zaken" op Domburg wordt bijgestaan door een secretaris; dat een groot deel van de tegenwoordige districten Beneden Suriname en Beneden Para wordt toegevoegd aan Paramaribo, dat daardoor als aanhangsel krijgt een „buitendistrict" van ongeveer 25.000 inwoners.

„De West" van 2 Juli, die deze amendementen, inzonderheid de laatstgenoemde regeling, bstrijdt, meent „dat het verkeerd gezien is van de Staten, om het uitvoerend gezag in een richting te willen dringen, waarbij het moeilijk de verantwoording voor den goeden gang van zaken kan blijven dragen. Zij lokken daardoor een conflict uit, met veel kans om straks weder de kous op den kop te krijgen".

* * *

In *„Het Vaderland"* van 20 Juli een ingezonden stuk van den heer Fred. Oudschans Dentz, waarin hij op aandringt dat de Kon. N. I. Mail de passagierslijsten zal publiceeren. Ook wij zouden het op prijs stellen als de Maatschappij daartoe overging.

* * *

„Het Volk" van 20 Juli schrijft: „In de zoogenaamde West-Indische buurt, noordelijk begrensd door Posjeswetering, dienen, aan eenige nieuwe straten waaraan reeds met den bouw van huizen begonnen namen te worden gegeven.

B. en W. stellen de volgende namen voor: Stuyvesantstraat, Crynssenstraat, Van Rensselaerstraat, Nevis-veustraat, Bonairestraat, Paramariboplein, Paramaribostraat."

In Amsterdam heeft men nog de Suriname-kade.

Wanneer krijgt Den Haag een West-Indische buurt? Voor zooveel wij weten hebben wij hier alleen een Surinamestraat en een Paramaribostraat.

* * *

Wij hebben nog te antwoorden op een welmeenend „Men schrijft ons" in het vorige nummer van dit blad naar aanleiding van een opmerking, die wij in het nummer 1 Juli hadden gemaakt. De schrijver zet boven zijn stuk: „De Corantijn. Een rivier zonder eind." Neen, een eind heeft de rivier wèl, maar wij vreezen, dat de Corantijn-kwestie, naar het tempo, waarin zij zich beweegt, geen eind zal hebben.

De minister van Koloniën heeft aan de Tweede Kamer geschreven, „dat een mededeeling van de Britsche Regeering aan de Nederlandsche van de uitkomsten van Schomburgk's exploratie niet is ontvangen." Wij vonden dat een mededeeling van het grootste belang en nu wil „Men schrijft ons" weten waarom.

Het antwoord op deze vraag zouden wij alleen kunnen geven, wanneer de Minister er toe overging de briefwisseling, die voorafgegaan is aan Schomburgk's reis en die nu meer dan 80 jaar oud is — dus „geschiedenis" — te publiceeren. Wij twijfelen er echter niet aan of de leden der Tweede Kamer, die de overgelegde briefwisseling lezen, zullen onze opmerking beamen.

Curaçao.

Cuba.

Volgens de „Amigoe" van 12 Juni 1926 zou het Curaçaosche gouvernement opnieuw trachten de emigranten op Cuba terug te voeren. Het blad bevat de volgende opwekking:

Spoedig biedt er zich wederom een schoone gelegenheid aan voor onze Curaçaosche arbeiders op Cuba, om naar hun land terug te keeren. Velen zonder twijfel zullen er naar zitten te snakken. Want volgens de laatste berichten is de toestand op Cuba allesbehalve rooskleurig, om niet te zeggen, slecht.

Reeds gedurende enkele maanden is er geen werk, terwijl op bijna alle Centrales een staking is uitgebroken, waardoor de toestand nog verergerd is.

Dit wetende, verheugt het ons te kunnen melden, dat de firma Karel Croes van Aruba wederom met het Gouvernement een contract gesloten heeft om menschen van Cuba naar hier te brengen. Dezer dagen zal de heer Ovid A. Croes, lid van de Firma, die reeds 12 maal de reis naar Cuba gemaakt heeft, met een groote, goedloopende golet daarnaartoe vertrekken.

Laten allen, die familieleden of vrienden op Cuba hebben, van deze gelegenheid profiteeren, om dezen te schrijven en aan te sporen naar hun land terug te keeren.

Curaçao en Aruba geven werk in overvloed. Indien ze deze gelegenheid wederom laten voorbijgaan, wie weet wanneer er zich weer zoo'n gunstige gelegenheid zal voordoen? Daarom schrijft ten spoedigste, en tracht uw menschen te overtuigen, hoe Curaçao en Aruba veranderd zijn, en hoe ze hier werk in overvloed zullen vinden.

De laatste reis van de „Georgetown" in 't begin van dit jaar had 'n schitterend verloop en vele onzer arbeiders zijn er mee teruggekeerd, dank vooral aan de propaganda van de Eerw. Pastoors van Aruba en aan de Agenten der Firma Croes op Cuba."

In verband daarmee ontleenen wij aan „La Union" van 10 Juni 1926, dat de fa. J. Monks and Sons, die op Aruba werkzaam is, op Curaçao 35 timmerlieden gezocht heeft om tegen een dagloon van f 7.— te komen werken. Het werk zou 9 maanden duren; 12 werklieden zouden reeds daarheen vertrokken zijn.

Watersnood-Comité.

Het op Curaçao gevormde comité heeft in de stad op de Isla ƒ 5.656.25 bij elkaar gebracht voor de gemeene commissie in het moederland.

Een nieuw record.

De dag van 2 Juni was wederom een gloriedag voor de havenbeweging. Ik geloof niet, dat onze haven dit zooveel schepen van verschillende nationaliteit op een dag bij elkaar heeft gezien. Alle beschikbare aanruimte was bezet. Het was inderdaad een schitterende aanblik, die de onderscheiden passagiers van de verschillende schepen wel een grooten dunk van onze havenbeweging heeft moeten geven. Zonder de schepen van de Curaçaosche Scheepvaart Mij. mee te tellen komen we tot het volgende aanzienlijke lijstje:

Naam.	Nationaliteit.
Davanger	Noorsch
Niels R. Finssen	Deensch
War Nizam	Engelsch
Trafalgar	„
Mimi Horn	Duitsch
Karibia	„
Therese Horn	„
Heinz Horn	„
Denderah	„
Alemania	„
Posilippo	Italiaansch
Delft	Hollandsch
Amazone	„
Commewijne	„
Brion	„
Van Rensselaer	„
Stuyvesant	„
Caracas	Amerikaansch
Merida	„
Trujillo	„

De netto-inhoud van bovengenoemde schepen is 587 M3.

Twintig stoomschepen van diverse nationaliteit op een dag in onze haven, behalve de Isla-vloot, wel een bewijs, hoe met den dag de belangrijkheid van onze haven groeit.

Van de Isla-vloot vertrokken 's morgens om 9 uur de tankers President Bolivar, Julieta, Manuela, Maximina en Conchita.

En om 3 uur 's middags lagen de volgende in de haven: Alsom, Chepita, Felipa, Maruja, Justina en Juanita.

Het is te hopen, dat de een of andere beroeps- of amateur-fotograaf deze schitterende aanblik van onze haven, vol leven en bedrijvigheid, heeft weten vast te leggen op de gevoelige plaat en voor het nageslacht vereeuwigen.

(A. d. C.).

Telefoon.

De officieele berichten in de *Cur. Crt.* van 5 Juni l.l. melden, dat C. Scalé, technisch ambtenaar bij het Departement van Koloniën en W. Visser, monteur bij de Rijkstelegraaf te Alkmaar belast zijn met de werkzaamheden bij den aanleg van een landstelefoonnet te Willemstad.

Caracasbaai.

Dezer dagen kwam ons ter oore, dat door de C. P. I. M. in principe besloten is tot het leggen van een buisleiding van Asiento naar Caracasbaai, afstand K.M. voor het verpompen van stookolie van Isla naar Caracasbaai, ten behoeve van de groote stoomschepen, die daar stookolie gaan bunkeren.

Ook zullen daar eenige pieren worden aangelegd, waaraan die stoomschepen kunnen vastmeren.

(A. d. C.).

Personalia.

G. Landheer, hoofd der Hendrikschool op Curaçao, eervol ontslag uit 's lands dienst verleend.

Uit den Verren Vreemde.

L. A. aan een touwtje.

Alle belemmeringen ten spijt heeft de vliegmachine der Amerikaansche Stirling-expeditie wonderen verricht boven Nieuw-Guinea. Als de Nederlandsch-Amerikaansche water-expeditie 't daar verder nu zonder vliegmachine zal doen, zal dit niet strekken tot vermeerdering van den roem der Indische L. A.

Binnenkort komt Cobham op zijn vlucht Londen—Melbourne, vice-versa, over Nederlandsch-Indië vliegen, heen en weer. De L. A. bereidt vluchten voor van Bandoeng naar Telokbetong en beschouwt 't als een stout plan om deze verder eens tot Atjeh uit te strekken.

Luit. Kengen, kapitein Beumer laten in Indië verzuchtingen hooren over het touwtje waarmede de L. A. aan Java gebonden is. De marine-vliegofficier M. F. Elkerhout komt ervan getuigen, hoe in Nederland het verlangen bestaat Holland—Java te herhalen.

Waar ligt de boei dan toch verankerd?

't Is bekend, dat de nieuwe gouverneur-generaal Jhr. Mr. de Graeff, als gezant te Washington, heeft medegewerkt tot het uitzenden der Stirling-expeditie. Zal zijn invloed ten goede werken om bij de luchtvaart in Indië kloekheid te laten zegevieren over belemmerende voorzichtigheid?

Er wordt reeds een nieuwe expeditie met meerdere vliegtuigen ter verkenning van Nieuw-Guinea aangekondigd. De Zweed Dr. Mjöberg zou hiervoor financieelen steun krijgen van het groote Smithsonian-Instituut te Washington, hetzelfde dat Prof. Stirling heeft uitgezonden. Naar beweerd wordt, zou Dr. Mjöberg eigenlijk ook 't eerst de gedachte ontwikkeld hebben, waarop Stirling heeft doorgewerkt. De juistheid van 't nieuwe Mjöberg-plan wordt in twijfel getrokken. Hoe dit zij, de mogelijkheid van een hervatte onderneming op ruimer schaal is niet uitgesloten. Moet een Zweed, moet Amerikaansche durf ons ook verder den weg wijzen naar de binnenlanden van onbekend Nederlandsch-Indië?

Van Heutsz toonde de wereld, dat Nederlandsch-Indië voor Nederland niet te groot, dat Nederland voor Oost-Indië niet te klein was. Met zijn heengaan was de taak in dit opzicht niet volbracht; 't lijkt of een voorstander van de oude leer: bij de kust blijven, het binnenland is te gevaarlijk; Java is eigenlijk Indië, de rest is — rest, 't lijkt of een voorstander van die oude leer weer tot macht en aanzien is gekomen. Moge de nieuwe landvoogd dit anders bestieren vóórdat Cobham, Stirling, Mjöberg, of andere buitenlanders de aandacht weer op „de rest" komen vestigen, zooals dit een dertigtal jaren geleden geschiedde in een internationale taal, die van Heutsz verstaan heeft.

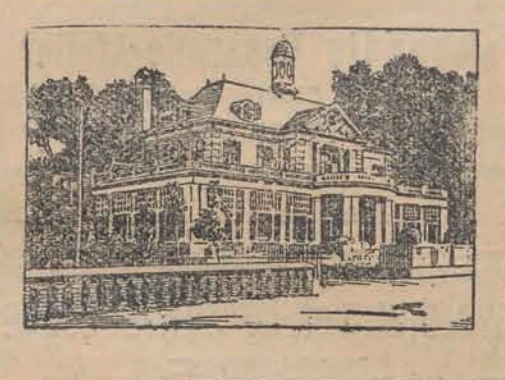
De opening der moskee te Parijs.

Tot de middelen door Frankrijk aangewend om de verbroedering van de verschillende deelen van *la plus grande France* te bevorderen en te demonstreeren, behoort de oprichting van een groote moskee te Parijs. Wij hebben indertijd melding gemaakt van de ceremonie op 1 Maart 1922, waarbij de zuivere richting naar Mekka werd vastgelegd, lijn waarnaar de geheele bouw van den tempel gericht moest worden. Nu was de moskee klaar en dit viel mooi samen met de in Marokko behaalde overwinning. Een prachtige gelegenheid dus voor een openingsplechtigheid in hooge stemming.

De 14de Juli, de Fransche nationale feestdag, werd in Parijs gemaakt tot een grootsche demonstratie voor de in het Rif bevochten zege. De parade, gehouden in Champs-Elysees, zag bijeen President Doumergue, generaal Primo de Rivera, den Spaanschen dictator en Z. M. Moelei Joessef, sultan van Marokko. Bij het défilé langs deze hooge personnages en voorbij het graf van den onbekenden soldaat, was de aandacht der honderdduizenden vooral voor de beroemde zwarte Cherifeinsche wacht èn voor de kort te voren uit het Rif teruggekeerde troepen. Heel Parijs was dien dag in de stemming gebracht voor hetgeen den volgenden dag moest geschieden, de plechtige ingebruikneming van de Mohammedaansche moskee.

Den 15en werd de tempel eerst in streng islamitischen opzet, door sultan Moelei Joessoef, als hoofd der geloovigen, en uitsluitend in tegenwoordigheid van muselmannen, in gebruik genomen. De practische en de symbolische beteekenis van deze stichting in Parijs voelt ieder mee. In een der Fransche dagbladen lazen wij, dat voor het eerst op christengrond, de muzelmannen een tempel zullen hebben, waar zij „chez eux" zullen zijn. Dat is minder juist. Engeland en de Ver. Staten hebben al hun mohammedaansche moskee. Toch blijft de instelling, met regeeringshulp, een daad van beteekenis. Bij de opening van den Parijschen tempel waren niet alleen vertegenwoordigers van alle onder Fransche vlag levende muselmannen (wier aantal op 25 millioen wordt geschat), maar ook van Turkije, Egypte, Perzië, Britsch-Indië. Een groot aantal caïds was uit Marokko, Algerië, Tunis overgekomen. Parijs zelf heeft een talrijke islamitische kolonie, geschat op wel 50.000 zielen. De moskee heeft tevens een bibliotheek, een logeergelegenheid met restaurant en winkels.

Was de eerste ceremonie, die zich naar de eischen

van den koran te regelen had, in goede orde afgeloopen, de tweede zou men de politieke of wereldsche kunnen noemen, die dienovereenkomstig dan het kenschetsend beeld gaf der verwarring van den dag in Frankrijk. Of dit tot stichting is geweest van de vreemde bezoekers? Of dit geen afbreuk heeft gedaan aan de beteekenis der eerste ceremonie, waarna eigenlijk, naar strenge islamietische opvatting, de tempel alleen voor muzelmannen bestemd behoorde te zijn?

In het democratische Frankrijk zijn zeer velen, die aan de een of andere functie of hoedanigheid recht ontleenen om een plaats te krijgen bij officieele plechtigheden. In het democratische Frankrijk zijn zeer weinigen, die aan een waardigheidsbekleeder, functionaris of hoedanigheidhouder een opgeëischte plaats durven weigeren. Vandaar herhaaldelijk een te veel aan bezoekers, aan houders van gereserveerde plaatsen bij wat een plechtigheid zou moeten zijn, maar er een warboel, ja een Janboel door wordt.

De ceremonie was grootsch opgezet. President Doumergue en andere autoriteiten hielden redevoeringen. Aankomst in statigen opmarsch. Maar voordien al een gedrang dat den tempel ontheiligde, dat bij de aankomst tot vechtpartijtjes overging. De deuren werden gesloten. Binnen een ordeloos gedoe, waarin alle waardigheid zoek ging. Men verdrong elkander tot in de bekkens met water. Buiten autoriteiten in uniform en waardigheidkostuum, die trachtten hun recht tot binnen gaan te doen erkennen, geduw, geweld, waarbij de Fransche heftigheid het won van de Fransche deftigheid.

In tegenstelling met dit onwaardige gedoe en met deze demonstratie van gebrek aan eerbied, orde en tucht, bleven de vertegenwoordigers der — naar westersche opvatting minder beschaafde volkeren — toonbeelden van distinctie. Parijs heeft hen stellig geboeid, maar toch moeten zij van de ongeloovigen in de wereldstad den indruk hebben meegenomen, dat het eigenlijk barbaren zijn, die van hen nog een boel te leeren hebben. Allah is groot!

Britsch-Indische troebelen.

Toen wij de beteekenis weer eens deden uitkomen van de treurige gebeurtenissen in Britsch-Indië, stipten wij ook aan, hoe de onderstelling werd gewaagd, dat de regeering de oneenigheid tusschen Hindoe en Mohammedaan eigenlijk met innerlijk welgevallen zou gadeslaan, het verdeel en heersch indachtig. Deze opvatting is eindelijk geuit op een wijze, die de regeering ertoe gebracht heeft er krachtdadig tegen op te komen. Zoowel in het Lagerhuis als in Indië is dit protest uitgesproken, en in Indië heeft de onderkoning, Lord Irwin, zich zelf tot woordvoerder gemaakt, in eene uit Simla overgebrachte rede.

De Britsche regeering heeft van den aanvang af aan begrepen, dat eendracht tusschen deze twee groote gemeenschappen onmisbaar was voor de bereiking van haar doeleinden. Indien plaatselijke veeten op den duur sterker bleken dan de hoop van alle goede Indische vaderlanders, zouden de grondslagen, waarop men voort had trachten te bouwen, ruw geschokt worden. Het was echter ondenkbaar, dat het Britsche genie gedwongen zou zijn te erkennen, dat het in Indië een fiasco bereikt had. Men staat tegenover een toestand, waarin de gevoelens van het volk zoo opgezweept zijn, dat een valsch gerucht of een kleine vechtpartij voldoende is, om een algemeene rustverstoring te veroorzaken en de woeste, onzinnige uitbarstingen te bewerken, die een aanfluiting van den godsdienst en een smet op het nationale leven zijn.

Lord Irwin gewaagde van de mogelijkheid van bijeenroeping van een Al-indische conferentie ten einde over den toestand te beraadslagen.

Het moge Lord Irwin gelukken; maar intusschen is er geen spoor van verbetering; integendeel!

Mededeelingen.

Van het Dagelijksch Bestuur.

De Secretaris-Penningmeester der Vereeniging is van 12 Juli af tot het einde der maand afwezig.

De heer W. A. Uiterwijk, Javastraat 32, Nijmegen, stelt zich beschikbaar — in verband met de Ramp-Sumatra — tot het houden van een voordracht met ± 250 lichtbeelden over een 8-daagsche reis door Sumatra's Westkust.

Van het Informatie-Bureau:

INDISCHE VERLOFGANGERS.

R. C. Lewis, Telefoonambtenaar 2de klasse bij d. P. T. T.; p/a. Ned.-Indische Escompto Maatschappij 's-Gravenhage.
Mej. D. Latuperisa, 1e Commies bij de S.S. en T.; Amalia van Solmsstraat 117, 's-Gravenhage.
W. van Dijk, Boekhouder 1ste kl. bij de Bangkainwinning; Hoogstraat A. 5, Wageningen.
C. P. Mom, Natuurwetenschappelijk technisch ambt. naar 1ste klasse bij den Dienst der Volksgezondheid; Kromhout 153, Dordrecht m.i.v. 1 Aug. 1926: Pension Vasseur, Ginneken.
J. W. van Lith, Leeraar bij de H.B.S. te Bandoeng; p/a. fam. v. d. Meer, Insulindestraat 48, Rotterdam.
P. C. van Pelt, Leeraar bij de H.B.S. te Soerabaja; p/a. H. Kap, Nieuwenhoorn (bij Hellevoetsluis).
Th. A. van Benthem, Landmeter der 3de kl. bij Kadaster; p/a. P. J. B. Briët, Hoogeweg 106, Amersfoort.
H. W. van der Moolen, Administrateur der 1ste kl. het Krankzinnigengesticht te Lawang; p/a. den Rike, Fortlaan 3, Bussum.
H. P. A. Holland, Onderwijzer der 1ste kl. bij O. E. L. O.; Nieuwstraat 42, Breda.
F. C. Gerrits, Architect bij de Waterstaat en 's Lands B.O.W.; Laan van Meerdervoort 335, 's-Gravenhage.
J. E. F. Weber, Controleur van de Belastingen op Hoofdkantoor van den Dienst der Belastingen; Brakelstraat 103, 's-Gravenhage.
F. E. Sahelangi, Ambtenaar 4e kl. bij den Dienst In- en Uitvoerrechten en Accijnzen; Irisstraat Den Haag.
J. Reitsma, 2e Werktuigkundige bij de Gouvernements Marine; Stevinstraat 56, Scheveningen.
A. A. L. Bisschop, Controleur 1e kl. bij den P. T. dienst; Franklinstraat 104; 's-Gravenhage.
S. Osinga, Onderwijzer der 1ste klasse bij de M. afdeeling der Alg. Middelbare School te Padang; Zeestraat 31, Zandvoort.
H. J. Th. Boomgaart, Gouvernements-secretaris in Curaçao; Regentessestraat 15, Nijmegen.
L. H. C. Horsting, Adj. Brigade-Hoofd burgerlijk ambtenaar bij de Triangulatie-Brigade van den Topografischen dienst; Pension Lindeoord, Lindelaan Bussum.
J. M. G. Vogelsang, Hoofdopzichter bij de Waterstaat 's Lands B.O.W.; Van Galenstraat 8, Den Haag.
J. C. de Keijzer, Hoofdopzichter bij de Waterstaat 's Lands B.O.W.; Obrechtstraat 435, 's-Gravenhage.
Ch. W. van Geuns, Opzichter 1ste klasse bij den Waterstaat en 's Lands B.O.W.; Thomsonlaan 78, 's-Gravenhage.
W. Molenaar, Politieopziener 1ste kl. bij de Alg. Politie; Fultonstraat 98, 's-Gravenhage.
F. P. Overeem, Politieopziener 1ste kl. bij de Alg. Politie; Weimarstraat 283, 's-Gravenhage.
H. Th. J. Schreuders, 1ste Commies bij den Dienst den Mijnbouw; 2de Schuytstraat 146, 's-Gravenhage.
J. L. F. R. Haelen, Opzichter 1ste kl. Burg. ambt. Genie; p/a. F. M. Haelen, Consulaat-Generaal Nederlanden te Parijs.
W. Vleghert, Onderwijzer der 1ste kl. bij het O.E.L.O.; Schenkkade 264, 's-Gravenhage.
W. Bobilioff, Nijverheidsconsulent; Frankrijk, Les Houches H. te Savoie, Pension Dôme du Gouter.
P. de Vos, Onderwijzer der 1ste kl. Hoofd der Openb. Holl.-Inlandsche School te Tjiamis; Scheepmakershaven 2, Schoonhoven.
R. van Renesse van Duivenbode, tijd. wnd. Ambtenaar 3e kl. bij den dienst der In- en Uitvoerrechten en Accijnzen; Voltastraat 58, 's-Gravenhage.

UITZENDING VOOR 's LANDS DIENST IN NEDERLANDSCH-INDIë, SURINAME EN CURAÇAO.

Voor de na te noemen betrekkingen bij 's Lands dienst in Nederlandsch-Indië, Suriname en Curaçao, waarin moet worden voorzien door uitzending vanwege het Departement van Koloniën, bestaat gelegenheid tot mededinging.

1º. Uitzending voor den Nederlandsch-Indischen Staatsdienst:

a. onderwijzer bij het openbaar lager onderwijs, in het bezit der hoofdakte;
b. leeraar (leerares) M. O. Nederlandsch (doctoren of doctorandi Ned. letteren genieten de voorkeur);
c. leeraar (leerares) M. O. Fransche taal (volledig bevoegd);
d. leeraar (leerares) M. O. Duitsche taal (volledig bevoegd);

e. Gouvernementsarts bij den dienst der volksgezondheid (dienstverband 3 of 5 jaren);.

f. adjunct-accountant voor den belastingaccountantsdienst;

g. officier van gezondheid 2de klasse (in vasten en tijdelijken dienst).

2°. Uitzending voor 's Lands dienst in Suriname: 2 hoofdonderwijzers.

3°. Uitzending voor 's Lands dienst in Curaçao: 1 hoofdonderwijzer.

Zij, die voor uitzending tot eene dezer betrekkingen in aanmerking wenschen te komen, kunnen zich tot het verkrijgen van inlichtingen wenden tot het Ministerie van Koloniën, 9de afdeeling, onderafdeeling A.B. voor de betrekkingen, genoemd onder 1°., *a* t/m *f*), tot de 8ste afdeeling (voor de betrekking onder 1°., *g*) en tot de 10de afdeeling (voor de betrekkingen onder 2°. en 3°.).

Alphabetische opgave van Leden der Vereeniging „Oost en West", die zich beschikbaar stellen voor het geven van privaatlessen over verschillende onderwerpen.

P. J. BLOK, gep. ass.-resident, laatstelijk van Soerakarta, de Riemerstraat 8, Den Haag. — Javaansch en Maleisch.

Mr. P. A. F. BLOM, cand.-notaris, oud recht. Ambt. O.-I., Angerlo. — Lessen schriftelijk en mondeling voor Ind. notariaat en doct. examen Indisch Recht.

Mej. DUSAULT en Mevr. C. M. SANDBERG—v. REEDE, Spraakleeraressen, Groot Hertoginnelaan 184, Den Haag en Keizersgracht 774, Amsterdam. — Ademhalings- en spreekstoornissen (zoo noodig met inwoning).

H. F. ENGELEN, Rijswijk, Caan van Necklaan. — Leeraar in de Dactyloscopie.

Mejuffr. A. M. EIGENHUIS, van Boetzelaerlaan 181, Den Haag. — Lessen L. O. in alle vakken en Wiskunde lagere klassen H. B. S.

L. Ch. A. FONTEIJN, Frederik Hendriklaan 123, Den Haag. — Maleisch en Javaansch in geheelen omvang.

Mr. H. GILTAY, Laan van Meerdervoort 516, Den Haag, geeft les in Oud-Fransch recht, Oud-Vaderlandsch recht, Romeinsch recht en Inleiding tot de Rechts wetenschap. Dictaten en excerpten beschikbaar. Leidt op voor cand.-examen Ind. Jurist.

J. F. H. GIJSBERTS, gep. hoofd eener school uit Ned. O.-I., Schenkkade 307, Den Haag. — Privaatlessen op alle uren van den dag in alle vakken van het L. O. en, voor zoover de vakken op de H.B.S. betreft, ook voor lessen in Fransch, Ned. taal en letterkunde, Geschiedenis, Aardrijkskunde en Cosmographie. Genegen leerlingen aan huis te ontvangen voor toezicht op huiswerk.

J. ISRAEL, oud-adjt. Translateur van de Javaansche taal te Soerakarta, beëedigd Translateur hier te lande, Soestdijk. — Javaansch; vervaardigen van schriftelijke vertalingen uit het Hollandsch in het Javaansch en omgekeerd. — Stelt zich ook in andere plaatsen beschikbaar.

A. H. JANSEN, Jacob Ruijsdaellaan 21, Bussum. — Maleisch (grammatica, correspondentie, spreken); geeft les te: Bussum, Naarden, Weesp, Amsterdam, Hilversum, Baarn, Laren en 's-Graveland.

Mr. E. RIJKE, oud Ind. recht. ambt., Witte Singel 58, Leiden. — Ned. Ind. Wetb. — Adatrecht. — Staatsinstellingen van Ned. O. en W. Indië. — Javaansch. — Maleisch. — Madoereesch.

J. J. F. SCHREUEL, gepens. Ass.-Res., Vogelkersstraat 5, Den Haag. — Maleische taal en letterkunde

A. A. SCHROEVERS, Stadhoudersplein 3, Den Haag. — Stenografie. — Machineschrijven.

C. STEUERWALD, oud Ass. P.S., Vivienstraat 59, Den Haag. — Lessen in Werktuigbouw en IJzerconstructie.

PH. C. STUBENRAUCH, H. F. VAN ZUIJLEN en F. M. GESCHER, Leeraren M. O. — Opleiding voor M. O. Boekhouden en Staatspraktijkdiploma. Cursus voor Handel en Administratie. St. Annastr. 85, Nijmegen.

P. D. VISSER, Frederik Hendriklaan 162, Den Haag. — Maleisch (grammatica, correspondentie, omgangstaal) en Wiskunde.

A. H. J. G. WALBEEHM, Witte Rozenstraat 54, Leiden. — Javaansch. — Maleisch.

Aan de Leden van „Oost en West"

Het bestaan van het „Koloniaal Weekblad" is, dit behoeft geen betoog, een levensbehoefte voor Uw vereeniging.

Op twee manieren kunt U het orgaan steunen:

1°. door de adverteerders, die Uw weekblad helpen financieren, met Uw inkoopen te bevoordeelen en daarbij den naam van het blad te vermelden,

2°. door Uw leveranciers aan te sporen in Uw orgaan te adverteeren, of door onzen reiziger bij Uw leveranciers een introductie te verschaffen.

Mogen wij op Uw medewerking in deze rekenen?

DE UITGEEFSTER.

Mutatiestaat van 21 tot 28 Juli.

Nieuwe Leden:	Geïntroduceerd door:
A. Feltzer, Gouvern.-Accountant, Paramaribo, Oranjestraat 2. ƒ 5.—	den Heer J. Mastenbroek, Directeur Koffieond. „Slootwijk".
F. C. Snijders, Onderwijzer, Paramaribo, Groote Dwarsstraat 11. ƒ 5.—	
H. J. Rustwijk, Onderwijzer, Koffieonderneming „Slootwijk", Suriname. ƒ 5.—	
R. W. Fränkel, Directeur van de Plantage „Broederschap", Beneden-Saramacca, Suriname. ƒ 5.—	Eigen aanmelding.
Oortman, Accountant, Amsterdam, Nassaukade 75. ƒ 5.—	Secretaris Afd. Amsterdam.
Dieleman, oud-Kapitein O.-I. L., Arnhem, Parkstraat 78. ƒ 5.—	Secretaris Afd. Arnhem.
J. H. N. van der Burg, Arnhem, Klingelbeeksche Weg 64. ƒ 5.—	
Dommering, Eigenaar Hotel „Bristol", Arnhem, Bornbergstraat 2. ƒ 5.—	
Both, Koopman, Arnhem, Vijzelstraat 4. ƒ 5.—	
Manufacturenhandel v/h. I. Bünker, Arnhem, Kestraat. ƒ 5.—	
A. Bergfurt, Den Haag, Fahrenheitstr. 664. ƒ 5.—	den Heer J. L. Hakker te Den Haag.
J. A. Wilkens, Den Haag, Frankenslag 162. ƒ 5.—	Secretaris Afd. Den Haag.
C. Lindgreen, Kapitein O.-I. L., Den Haag, Malakstraat 71. ƒ 5.—	

Rectificatie: W. C. van Gelder, oud-Ass.-Resident, moet zijn: Elsstraat 26, Den Haag.

Adresveranderingen:

H. Wallis de Vries, van: Baarn, Heemskercklaan 17, naar: Luthersche Diaconessen-Inrichting, Koninginneweg 3, Amsterdam. ƒ 2.50

v. Ree, Kapitein-Intendant O.-I. L., van: Bandoeng naar: Amsterdam, van Baerlestraat 128. ƒ 5.—

F. Dingemans, Resident m. v., van: Amsterdam, Gerard Terborgstraat 17, naar: Den Haag, Hotel „Rijnoord", Sweelinckplein. ƒ 5.—

Anderson, van: Amersfoort, Joh. v. Oldenbarneveldtlaan 42, naar: Rijswijk (Z.-H.), Nassaukade 27. ƒ 5.—

Felix, Kapitein-Intendant O.-I. L., Den Haag, van: Hotel Pomona naar: Madoerastraat 4. ƒ 5.—

W. Molenaar, O.-I. Ambtenaar m. v., van: Meester-Cornelis, Matramanlaan 43, naar: Den Haag, Fultonstraat 98. ƒ 5.—

F. P. Overeem, O.-I. Ambtenaar m. v., van: Weltevreden, Oude Tamarindelaan 6, naar: Den Haag, Weimarstraat 283. ƒ 5.—

F. Kroon, Kapitein Generale Staf O.-I. L., van: Bandoeng naar: Den Haag, 2de Anthonie Heinsiusstraat 63. ƒ 5.—

G. D. E. J. Hotz, Kapitein Generale Staf, naar: Bandoeng, Hoofdkantoor Generale Staf.

Heeren Secretarissen der afdeelingen die, voor propaganda-doeleinden, boekwerkjes welke bij het Informatie-bureau der Vereeniging verkrijgbaar gesteld zijn (zie pag. 16 K.W.) wenschen te ontvangen, gelieve hiervan opgave te doen aan het Secretariaat, Heulstraat 17.

Vereeniging „OOST en WEST".

HOOFDBESTUUR: Heulstraat 17, 'S-GRAVENHAGE.

STUDIE-COMMISSIE. De gedelegeerde dezer Commissie, de Heer J. C. HIETINK, Prins Mauritsplein 23,
Haag, Tel. 50752, neemt belangeloos de zorg op zich van in Nederland vertoevende kinderen en jon
lieden uit Oost- en West-Indië, die hier te lande geen familie of kennissen hebben, die dit kunnen
INFORMATIE-BUREAU ten behoeve van personen, die een werkkring zoeken in Nederl. Oost- of West-
of daartoe hunne kinderen of pupillen willen opleiden, ook voorlichting verstrekkende op elk gebied
personen van Indië komende of aanraking met Indië zoekende. Men wende zich tot den Secretaris, Heulstraat
's-Gravenhage, Telef. 14519, Bureau-uren 10—12 v.m. en 2.30—4 n.m. Schriftelijke verzoeken om inlichtin
zonder bijvoeging van porto voor de beantwoording worden als regel buiten beschouwing gelaten.
TEHUIS VOOR INDISCHE STUDENTEN, Prins Mauritsplein 23, Den Haag, Telef. 507 52. Dit „Teh
biedt aan studeerenden van alle landaarden uit Oost- en West-Indië, wier ouders niet in Nederland
toeven, tegen matigen prijs een tijdelijk verblijf aan, desgewenscht met hulp en voorlichting. Aanvr
te richten tot den Directeur, den Heer J. C. HIETINK of den administrateur, den Heer W. MEIJER.
TEHUIS VOOR NEDERLANDSCH-INDISCHE BEDIENDEN, „Persinggahan", van Boetselaerlaan
's-Gravenhage, waar Ned.-Ind. bedienden een tijdelijk onderkomen en hulp en raad kunnen vinden. Indi
bedienden, die met een familie naar Indië willen terugkeeren, een dienst zoeken of van dienstbetrek
willen veranderen, wenden zich tot den Directeur, den Heer F. DE MUNNIK, Telef. No. 50248.
LEESZAAL, Heulstraat 17. Bevat de actueele lectuur betreffende Oost- en West-Indië.
NEDERLANDSCHE REISVEREENIGING (Anna Paulownastraat 48, Den Haag). Samenwerking ten
aan hen die uit Nederland naar Indië gaan en omgekeerd, op de landreis in Europa reisgelegenheid
verstrekken als waarborg voor een billijke en belangwekkende reis.
BUREAU VOOR ADVIEZEN op huishoudelijk- en maatschappelijk gebied, onder leiding van de da
J. Franco Mendes—Calisch en L. Kappeijne van de Coppello—Wijgers. Spreekuur Donderdagmiddag
2—4 en volgens afspraak, Nic. Maesstraat 57, Amsterdam, Tel. 22492.
Aan dit bureau is een cursus verbonden ter opleiding van vrouwen en meisjes die naar Indië gaan.

*** Bij het INFORMATIE-BUREAU van de Vereeniging „Oost en West", Heulstraat 17 en de Fi
MARTINUS NIJHOFF, Lange Voorhout 9, Den Haag, zijn de navolgende werkjes verkrijgbaar:

a. 1. **Een boekje over onze Oost voor hen, die er niet geweest zijn.** (Tweede dr
Prijs: **f 0.50** per exemplaar en f 0.04 frankeerkosten.

2. Onze Oost. II. **Iets over den Inlander en zijn Zieleleven,** door T. J. BEZEMER.
Prijs: **f 0.05** per exemplaar en f 0.02 frankeerkosten.

b. Onze West Tweede druk bestaande uit:
1. **De Kolonie Suriname,** door FRED. OUDSCHANS DENTZ;
2. **De Kolonie Curaçao,** door Mr. B. DE GAAY FORTMAN.
Prijs: **f 0.50** en f 0.06 frankeerkosten.

c. Staats- en particuliere betrekkingen in onze Overzeesche Bezittingen: Werkkring Vooruitzichten.

No. I. **De Bestuursambtenaren in Nederl.-Indië.** (Thans in revisie).
Prijs: **f 0.75** per exemplaar en f 0.06 frankeerkosten.
No. II. **De Geëmployeerde bij de Javasuiker-Industrie.** (Thans in revisie).
Prijs: **f 0.25** per exemplaar en f 0.04 frankeerkosten.
No. III. **De Rechterlijke Ambtenaar in Nederlandsch-Indië.** (2de verbeterde druk).
Prijs: **f 0.50** per exemplaar en f 0.02 frankeerkosten.
No. IV. **De Ingenieur in Nederlandsch-Indië.** (Op nieuw herzien).
Prijs: **f 0.75** per exemplaar en f 0.04 frankeerkosten.
No. V. **De Ambtenaar bij het Boschwezen in Nederlandsch-Indië.**
Prijs: **f 0.20** per exemplaar en f 0.04 frankeerkosten.
No. VI. **De Ambtenaar bij het Onderwijs in Nederlandsch-Indië.** (Op nieuw herzien).
Prijs: **f 0.25** per exemplaar en f 0.04 frankeerkosten.
No. VII. **De Vooruitzichten van den Nederlandschen Arts in Nederl.-Indië, zoomede v verplegers en verpleegsters, militaire apothekers bij den Burgerlijken Militairen Geneeskundigen Dienst aldaar.** (Op nieuw herzien).
Prijs: **f 0.25** per exemplaar en f 0.06 frankeerkosten.
No. VIII. **De Ambtenaar bij den dienst der in- en uitvoerrechten en accijnzen in N.-Ind**
Prijs: **f 0.20** per exemplaar en f 0.04 frankeerkosten.
No. IX. **De Ambtenaar bij de Gouvernements-Marine in Nederl.-Indië.** (Opnieuw her
Prijs: **f 0.20** per exemplaar en f 0.04 frankeerkosten.
No. X. **De Ambtenaar bij den Post-, Telegr.- en Telef.dienst in N.-I.** (Op nieuw her
Prijs: **f 0.25** per exemplaar en f 0.06 frankeerkosten.
No. XI. **De Geëmpl. bij de Rubber-(caoutch.) cultuur en bij eenige Bergcultures in N.-Ind**
Prijs: **f 0.40** per exemplaar en f 0.04 frankeerkosten.

Onze Koloniën. Prijs **f 0.35** per exemplaar en f 0.04 frankeerkosten.

Serie I.

No. 1. Nederlandsch-Indie en de handel.
" 2. Indische toestanden gezien door een inlander.
" 3. Het leven van den bestuursambtenaar in het binnenland.
" 4. Sarikat-Islam.
" 5. De Suikernijverheid in Nederlandsch-Indië.
" 6. De afschaffing van de laatste heerendiensten op Java.
" 7. Denkbeelden der Inlanders van onzen Indischen Archipel omtrent het ontstaan van ziekten.
" 8. De Europeesche vrouw in Indië.
" 9. De bosschen van Nederl.-Indië, hunne benutting en verzorging.
" 10. Over de Kolonie Suriname.

Serie II.

No. 1. De militaire positie van Nederlandsch-Indië.
" 2. Het Javaansch tooneel.
" 3. Het spoor- en tramwegwezen in Nederlandsch-Indië.
" 4. De theecultuur op Java.
" 5. 's Lands Plantentuin te Buitenzorg.
" 6. Een doode taal in Indië.
" 7. De inlandsche dorpsgemeenschap op Java.
" 8. De rijstteelt in Nederlandsch-Indië.
" 9. De Javaan gelijk hij schijnt en is.
" 10. Brandende Koloniale Vraagstukken.

Serie III.

No. 1. Over Bali en zijne bewoners.
" 2. Bevloeiing in Nederlandsch-Indië.
" 3. Kindercriminaliteit in Nederlandsch-Indië.
" 4. Indische Scholen onder de Oost-Indische Compagnie.
No. 5. Nederlanders in Indië.
" 6/7. Het Nederlandsch-Indisch Volkscredietwezen.
" 8. Het leven van den Europeeschen militair in Ned. Oost-Ind
" 9. De Slavernij in Oost-Indië.

Bovenstaande werkjes zijn ook verkrijgbaar bij den Hoofdvertegenwoordiger Vereen. in Ned.-Indië, den Heer Mr. K. FAUSER, Tandjong Balei, Sumatra's Oostkust.